

12/11610

Sociologie

**Faculteit Sociale Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen**

QANU, september 2012

Uitgave:

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

© 2012 QANU / Q310

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoud

Rapport over de bachelor- en de masteropleiding Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen..... 5

Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden van het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen.....	8
Samenvattend oordeel	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13

Bijlagen..... 41

Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	43
Bijlage 2: Bezoekprogramma.....	47
Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader.....	49
Bijlage 4: Eindkwalificaties.....	53
Bijlage 5: Curricula	55
Bijlage 6: Koppeling eindkwalificaties en curricula	57
Bijlage 7: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	61
Bijlage 8: Bestudeerde bijlagen en documenten.....	65
Bijlage 9. Onafhankelijkheidsverklaringen.....	67

Dit rapport is vastgesteld op 5 september 2012

Rapport over de bacheloropleiding en masteropleiding Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Sociologie

Naam van de opleiding: Sociologie
Registratienummer CROHO: 56601
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t
Locatie(s): Groningen
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Masteropleiding Sociologie

Naam van de opleiding: Sociologie
Registratienummer CROHO: 66601
Niveau van de opleiding: master
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: *Beleid & consultancy*
Kwantitatief beleidsonderzoek
Criminaliteit & veiligheid
Gezondheid, zorg & welzijn
Locatie(s): Groningen
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Sociologie aan de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 12 april 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling: Rijksuniversiteit Groningen
Status van de instelling: Bekostigd
Resultaat instellingstoets: Positief onder voorbehoud

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn opgenomen in Bijlage 7.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen valt binnen de clusterbeoordeling Sociologie, waarvoor in 2012 in totaal veertien opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Sociologie is samengesteld uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. J.L. Peschar (voorzitter), emeritus hoogleraar Onderwijs sociologie;
- A.A.M. Boomgaars, student bacheloropleiding Sociologie en Premaster Recht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. T. Gautschi, hoogleraar Sociologie aan de Universiteit Mannheim;
- Prof. dr. I. Glorieux, gewoon hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J. de Haan, hoofd onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- M. Haerden, student bacheloropleiding Sociologie en Honoursacademy aan de Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. D. Jacobs, hoofddocent Sociologie aan de Université Libre de Bruxelles
- Dr. W. Jansen, emeritus universitair docent Sociologie, Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. M. de Jong, hoogleraar Sociologie aan de Roosevelt Academy;
- Prof. dr. N. Wilterdink, emeritus hoogleraar Sociologie, Universiteit van Amsterdam;
- Dr. J. Winkels, directeur ITS en voormalig vice-voorzitter van het College van Bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen, heeft de voorzitter van de commissie, prof. dr. J.L. Peschar, alle bezoeken bijgewoond.

Coördinator van de clustervisitatie Sociologie was mw. N.M. Verseput MSc, medewerker van QANU. Zij is tevens de projectleider tijdens het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen en aan de VU Amsterdam. Tijdens de overige bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit van Tilburg, Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Utrecht en de Erasmus Universiteit Rotterdam was drs. T Busing als projectleider aanwezig. Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 8 maart 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Sociologie besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 2 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling 'onvoldoende' wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;

- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uit stijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen

Het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 12 april 2012 in Groningen. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt. De commissie die de bachelor- en masteropleiding Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. J.L. Peschar (voorzitter), emeritus hoogleraar Onderwijs sociologie;
- A.A.M. Boomgaars, student bacheloropleiding Sociologie en Premaster Recht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. I. Glorieux, gewoon hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J. de Haan, hoofd onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. M. de Jong, hoogleraar Sociologie aan de Roosevelt Academy.

De commissie werd ondersteund door mw. N.M. Verseput MSc.

Het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 bachelorscripties en 15 masterscripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

Samenvattend oordeel over de kwaliteit van de bachelor- en masteropleiding Sociologie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Sociologie over de bachelor- en masteropleiding Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfstudie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie heeft de opleidingen Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen afgezet tegen het landelijk Domeinspecifiek Referentiekader Sociologie. Zij concludeert dat het kader een adequaat beeld schetst van het sociologisch domein en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken. De commissie heeft er begrip voor dat het landelijke kader vrij breed is opgezet, binnen de sociologie bestaan immers verschillende interpretaties en accenten per instelling. Hoewel het landelijke kader daardoor weinig richting geeft, zorgt de brede opzet ervoor dat instellingen met verschillende perspectieven op en interpretaties van de sociologie, en zo ook de opleidingen Sociologie in Groningen, aansluiten op deze beschrijving van het sociologisch domein.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de Groningse opleidingen. Zij waardeert het model rondom de vier sociale ordes dat in de bacheloropleiding gehanteerd wordt op dit profiel vorm te geven (het OMOP-model). De commissie raadt aan om de toepassing en verdieping van dit model sterker terug te laten komen in de masteropleiding, zodat duidelijker wordt dat de masteropleiding een verdieping is ten opzichte van de bacheloropleiding. De commissie pleit er voor dat beide opleidingen een helder en herkenbaar profiel hanteren, waar uit blijkt dat bachelorstudenten eventueel kunnen uitstromen naar het beroepenveld, en studenten van andere universiteiten gestimuleerd worden om in Groningen een masteropleiding te volgen.

De commissie concludeert dat er een passende balans wordt beoogd tussen het opleiden tot wetenschappelijk onderzoeker en het opleiden tot praktijkgeoriënteerde socioloog. De door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het kader en het eigen profiel van de opleidingen en geven bovendien helder weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. Daarmee voldoen de opleidingen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie concludeert dat de programma's, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen het voor instromende studenten mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren. De commissie waardeert de nadrukkelijke aandacht die in beide programma's

bestaat voor zowel wetenschappelijke vorming als de beroepspraktijk, waarbij interne expertise op het gebied van kwantitatief onderzoek en contact met het werkveld in de vorm van projecten en stages een grote rol spelen. Deze benadering brengt wel risico's met zich mee. Er is relatief weinig aandacht voor de klassieke hoofdvragen en stromingen van de sociologie en voor kwalitatief onderzoek. Daarnaast hebben contacten vanuit het werkveld invloed op de inhoud en uitwerking van opdrachten, met als risico dat de invulling van de opdracht te ver af komt te staan van de sociologie. De commissie moedigt de opleidingen aan om te waarborgen dat alle eindkwalificaties behaald worden, zonder de focus op wetenschappelijk- en praktijkonderwijs te verliezen.

Het bachelorprogramma is doordacht opgebouwd waarbij het OMOP-model, gericht op de sociale ordes, centraal staat. Het is volgens de commissie duidelijk zichtbaar dat de eindkwalificaties terugkomen in de vakken en er sprake is van een cumulatieve opbouw van het programma, doordat de opleiding een helder onderscheid maakt tussen vakken gericht op *Kennis&Inzicht*, *Methoden&Technieken* en *Praktijkonderdelen*. De kennis en vaardigheden die studenten opdoen worden steeds geïntegreerd en toegepast in projecten, waardoor sprake is van een logische en doorlopende structuur en een samenhangend geheel. De commissie heeft waardering voor de opzet van het onderwijs, waar cursorisch onderwijs met opdrachten wordt afgewisseld met projectonderwijs. Zij raadt dan ook aan om dit didactisch concept nadrukkelijker te expliciteren.

De commissie constateert dat het curriculum van de masteropleiding helder is opgezet, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het afstudeertraject (bestaande uit twee vakken, de stage en het scriptietraject) en vier specialisaties gericht op een specifiek beroepsprofiel. De commissie heeft enige zorgen over de theoretische basis, het sociologisch perspectief en daarmee het profiel van de opleiding. Om dit zichtbaarder te maken, stelt de commissie zich achter de herziening die gepland is in september 2012 en adviseert de opleiding om meer vakken verplicht te stellen. Dit laatste zou volgens de commissie moeten bijdragen aan een verhoogde instroom van studenten vanuit andere universiteiten en meer sociologisch georiënteerde scripties.

De commissie is onder de indruk van de kwaliteit van het onderwijsgevend personeel. Zij heeft gezien dat het dekken van wetenschappelijke, maar ook inhoudelijke en beroepsgerelateerde eindkwalificaties wordt bevorderd, doordat de inhoud van de opleidingen nauw verweven is met de expertise van de stafleden. Ook is gebleken dat er sprake is van bevlogen medewerkers met hart voor onderwijs. De geplande bezuinigen worden door het management en personeel goed opgepakt; door efficiënt gebruik te maken van het beschikbare onderwijspersoneel en op de juist plekken in de curricula te kiezen voor concentratie of afschaffing van onderwijsonderdelen, wordt gezorgd dat bij terugloop van middelen de kwaliteit en kwantiteit van de begeleiding gewaarborgd kan worden.

De commissie constateert dat er vanuit de opleidingen veel oog is voor de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving, waarbij docenten en studenten nauw betrokken zijn en goed begeleid worden. Zo wordt de studievoortgang van studenten adequaat gecontroleerd en worden indien nodig maatregelen getroffen om deze te bevorderen. De kleinschaligheid van de opleiding draagt hier aan bij. De commissie vindt de rendementen te laag en waardeert het dat er maatregelen doorgevoerd worden om de lage rendementen te verhogen en dat deze niet ten koste zullen gaan van de kwaliteit van de opleiding.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het universiteitsbrede toetsbeleid is vertaald binnen de faculteit en de opleidingen. De commissie is onder de indruk van de betrokkenheid van de examencommissie, en stelt vast dat er vanuit dit gremium voldoende controle bestaat over de kwaliteit van toetsen. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleidingen en het niveau van de studenten; gedurende de opleidingen wordt steeds meer zelfstandigheid van studenten verwacht.

De commissie concludeert dat zowel bachelor- als masterstudenten aan het einde van de opleiding beschikken over een adequaat eindniveau. Om dit vast te kunnen stellen heeft de commissie meerdere derdejaars bachelorstukken beoordeeld, aangezien de bachelorscriptie slechts een smalle toetsing van eindkwalificaties is en de commissie enkel op basis van de scripties onvoldoende zicht had op de mate waarin alle eindkwalificaties bereikt worden. Hoewel het geheel aan stukken een goede en positieve indruk geeft van het eindniveau van bachelorstudenten, pleit de commissie voor een bredere en minder schoolse opzet van de scriptie, waarbij sprake is van één afsluitend bachelorwerkstuk waarin het eindniveau wordt getoetst. Het werkstuk is gebaat bij meer theoretisch sturing, grotere methodische diversiteit en meer zelfstandigheid in dataverzameling.

De commissie is positief over het niveau van de masterscripties. Het scriptieonderwerp is echter niet altijd voldoende sociologisch van aard, mede door de zeggenschap die de externe opdrachtgever heeft over de uitvoering van het onderzoek. De commissie raadt aan om het scriptieproces en de beoordelingscriteria zodanig te herzien dat de begeleider vanuit de opleiding primair verantwoordelijk is voor de opzet en uitvoering van het onderzoek. De commissie heeft er op basis van de gesprekken tijdens de visitatie vertrouwen in dat de opleiding hier op korte termijn in zal slagen.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Sociologie

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

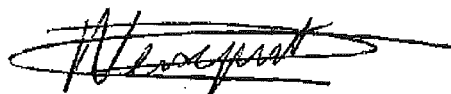
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
 Algemeen eindoordeel	 voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 5 september 2012

Prof. dr. J.L. Peschar

mw. N.M. Verseput MSc

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1.1.). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel (1.1.2.), de oriëntatie (1.1.3.) en de eindkwalificaties en het niveau waarop deze geformuleerd zijn (1.1.4.) van de opleidingen Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen.

1.1.1. Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Sociologie hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 3). De commissie heeft vastgesteld dat het kader een breed maar adequaat beeld schetst van het domein van de Sociologie. Daarnaast wordt in het kader uiteengezet over welke kennis en vaardigheden sociologen op bachelor- en masterniveau over het algemeen moeten beschikken. Tijdens het bezoek heeft de commissie met het management gesproken over de totstandkoming en uitwerking van het kader en de aansluiting hiervan op de opleidingen Sociologie in Groningen. Zij heeft vernomen dat bij het gezamenlijk vaststellen van het kader bleek dat er tussen de instellingen, afgezien van de verschillende accenten die zij leggen, in grote mate consensus bestond over het sociologisch domein en vanuit daar is toegewerkt naar dit gezamenlijke kader.

De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader breed is opgezet, aangezien de Nederlandse instellingen die opleidingen Sociologie aanbieden het sociologische domein op verschillende wijze interpreteren en invullen. De brede invulling van het kader waarborgt dat de beschrijving van het sociologische domein en de vertaling daarvan in eindkwalificaties op elk van de instellingen van toepassing is. De keerzijde hiervan is dat het kader weinig richting geeft. Zo wordt er verwezen naar theorieën, methoden en technieken, maar wordt niet nader uitgewerkt wat hieronder wordt verstaan.

1.1.2. Profiel

In de zelfstudie wordt ter aanvulling op de beschrijving van het algemene domein, het profiel van de Groningse opleidingen Sociologie beschreven. De inhoudelijke visie van de opleidingen stelt dat een academisch opgeleide socioloog in staat moet zijn concrete maatschappelijke problemen wetenschappelijk en oplossingsgericht te analyseren. Deze analyse is gericht op de vraag hoe sociale welvaart wordt beïnvloed door het functioneren van centrale sociale ordes in de samenleving: Overheid, Markt, Organisaties, en Primaire sociale relaties, afgekort tot het OMOP-model. Binnen de masteropleiding wordt bijzondere nadruk gelegd op pro- en antisociaal gedrag als centrale factoren die sociale welvaart beïnvloeden.

De commissie kan zich vinden in de profilering en heeft waardering voor de doordachte wijze waarop het sociologische domein wordt benaderd binnen de opleidingen. Door een inhoudelijke benadering te hanteren gebaseerd op de sociale ordes, wordt het brede veld van de sociologie vertaald naar een handzaam kader dat de basis vormt voor het formuleren van doelstellingen en het opzetten van de onderwijsprogramma's. Tijdens de visitatie werd duidelijk toegelicht hoe het model aansluit op het algemene perspectief van de sociologie, namelijk dat een socioloog in staat moet zijn om sociale orde vorm te geven, te beheersen en te herstellen door middel van beleid en interventie.

De commissie vindt het vreemd dat in de masteropleiding de nadruk wordt gelegd op pro- en antisociaal gedrag. Zij had verwacht dat aansluitend op het bachelorprofiel het OMOP-model in de profilering een belangrijke rol zou vervullen, en verdere integratie van de sociale ordes en de toepassing daarvan centraal zouden staan in de masteropleiding. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat het opdoen van kennis en vaardigheden op het gebied van pro- en antisociaal gedrag vanuit de opleiding wordt gezien als een sleutel waarmee studenten in staat worden gesteld problemen binnen de verschillende ordes aan te pakken. De commissie is van mening dat het onderdeel pro- en antisociaal gedrag in dat geval beter gezien kan worden als een bouwsteen die tevens aan bod zou moeten komen in de bacheloropleiding.

Over het algemeen vindt de commissie het onvoldoende duidelijk op welke wijze de masteropleiding voortbouwt op de bacheloropleiding en of de opleidingen gezien worden als losstaande onderdelen of als een geheel. Ook de vorige visitatiecommissie (2007) heeft zich afgevraagd of de masteropleiding een verbreding, een specialisatie of een combinatie van beide is ten opzichte van de bacheloropleiding. De commissie raadt aan om het profiel te verscherpen en de masteropleiding een eigen gezicht te geven door theoretische toespitsing binnen een zelfstandige specialisatie te verbinden aan het OMOP-model. Daarbij moet gewaarborgd worden dat studenten die er in het huidige model voor kiezen om enkel de bacheloropleiding af te ronden over alle benodigde kennis en vaardigheden beschikken om uit te stromen naar het beroepenveld. Ook moet zowel voor buitenstaanders als voor studenten van andere universiteiten duidelijk zijn wat het specifieke profiel is van de masteropleiding, en wat deze te bieden heeft ten opzichte van de bacheloropleiding en andere, vergelijkbare masteropleiding (zie standaard 2).

1.1.3. Oriëntatie

De opleidingen stellen volgens de zelfstudie twee nauw verweven doelstellingen centraal; het opleiden tot socioloog die op wetenschappelijk onderzoek is georiënteerd en het opleiden tot praktijkgeoriënteerde socioloog. De bacheloropleiding wil studenten bekendmaken met de belangrijkste sociologische vraagstukken, concepten en theorieën en de belangrijkste methoden en technieken van fundamenteel en beleidsgeoriënteerd sociologisch onderzoek. Afgestudeerde bachelorstudenten moeten, onder begeleiding en binnen een kader, kennis en onderzoeksmethoden zelfstandig kunnen toepassen en er kritisch op kunnen reflecteren. Ook moeten zij zowel een gedegen algemene kennis over de samenleving als een meer inleidende kennis van specifieke beleidsvelden hebben. Tenslotte wordt beoogd dat studenten na hun afstuderen over algemene academische en professionele vaardigheden op basaal academisch niveau beschikken, alsook een academische houding hebben aangeleerd.

De masteropleiding is gericht op beroepen op academisch niveau waarin sociaalwetenschappelijke kennis wordt gegenereerd of gebruikt en leidt specifiek op tot drie beroepsprofielen: beleidsadviseur, beleidsonderzoeker en sociaalwetenschappelijk onderzoeker. Een belangrijk doel van de opleiding is het zelfstandig leren uitvoeren van

sociologisch onderzoek, op een manier zodat het toepasbaar is op verschillende maatschappelijke probleemvelden. Dit betekent dat studenten breed inzetbaar zijn als beleidsonderzoeker en –adviseur en een ruime keuze hebben uit verschillende soorten functies op de arbeidsmarkt. Het uitgangspunt is dat een afgestudeerde masterstudent in de Sociologie concrete maatschappelijke problemen wetenschappelijk en oplossingsgericht moet kunnen analyseren, gericht op de vraag hoe de sociale welvaart in een specifieke toepassingscontext kan worden bevorderd.

De commissie kan zich vinden in de balans die vanuit de opleidingen wordt beoogd tussen wetenschappelijk- en praktijkgeoriënteerde doelstellingen. Zij stelt vast dat deze oriëntatie op heldere wijze is uitgewerkt in de zelfstudie, waarbij onderscheid is gemaakt tussen doelstellingen op bachelor- en op masterniveau.

1.1.4. Eindkwalificaties en niveau

Volgens de zelfstudie volgen de eindkwalificaties van de opleidingen de inhoudelijke visie en sluiten zij aan op het kader. Het profiel van de bacheloropleiding wordt ten opzichte van het kader in drie algemene hoofdeindkwalificaties vertaald:

1. Theorie: kennis van en inzicht in sociologische vraagstukken, concepten en theorieën, sociale welvaart en sociale ordes;
2. Onderzoek: kennis van, inzicht in, en beheersing van academische vaardigheden en vaardigheden in wetenschappelijk, sociologisch onderzoek;
3. Beleidsgeoriënteerde toepassing: kennis van, inzicht in, en beheersing van sociologisch onderzoek.

In de masteropleiding staan de volgende drie hoofdeindkwalificaties centraal:

1. Theoretische analyse van prosociaal gedrag en beleid: analyse van prosociaal gedrag door gebruik van en reflectie op verschillende theoretische invalshoeken en theoretische analyse van beleid bij het oplossen van maatschappelijke problemen;
2. Zelfstandig onderzoek en kritische reflectie onderzoek: vermogen tot zelfstandig ontwerpen en verrichten van sociologisch wetenschappelijk onderzoek, met name gericht op theorieën en onderzoeksmethoden op een meer gevorderd niveau in een van de deelgebieden van de sociologie en vermogen tot zelfstandige reflectie op sterke en zwakke punten en praktijkimplicaties van onderzoek;
3. Praktische ervaring met praktijkveld: kennis van en praktijkervaring in deelgebied van de gekozen route.

De hoofdeindkwalificaties zijn nader uitgewerkt in specifieke eindkwalificaties die zijn opgenomen in Bijlage 4. In de zelfstudie wordt tevens weergegeven hoe de eindkwalificaties gekoppeld zijn aan de eindkwalificaties zoals deze geformuleerd worden in de het Domeinspecifiek Referentiekader.

De commissie heeft waardering voor de zorgvuldige wijze waarop is nagegaan in hoeverre er overeenstemming bestaat tussen eigen doelstellingen en landelijk afgestemde eindkwalificaties. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat door de opleidingen een overwogen en realistische beslissing is genomen om de eindkwalificaties van de bacheloropleiding minder ambitieus te formuleren dan in het kader. Dit heeft met name betrekking op de doelstelling dat bachelorstudenten geheel zelfstandig een onderzoek moeten kunnen uitvoeren. De opleiding heeft er voor gekozen om hier sterker dan in het kader te benadrukken dat een bachelorstudent in staat moet zijn om onder begeleiding onderzoek uit te voeren, terwijl een

masterstudent dit zelfstandig moet kunnen. De commissie vindt dit een logische keuze en stelt vast dat hiermee het niveauverschil tussen bachelor- en masterstudenten goed tot uiting komt in de doelstellingen van de opleidingen. Zoals wordt toegelicht in standaard 3, is de commissie wel van mening dat de bachelorstudenten meer aan kunnen dan de opzet van de bachelorscriptie nu van hen vraagt.

1.2. Overwegingen

De commissie heeft de opleidingen Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen afgezet tegen het landelijk Domeinspecifiek Referentiekader Sociologie. Zij concludeert dat het kader een adequaat beeld schetst van het sociologische domein en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken. De commissie heeft er begrip voor dat het landelijke kader vrij breed is opgezet, binnen de sociologie bestaan immers verschillende interpretaties en accenten per instelling. Hoewel het landelijke kader daardoor weinig richting geeft, zorgt de brede opzet ervoor dat instellingen met verschillende perspectieven op en interpretaties van de sociologie, en zo ook de opleidingen Sociologie in Groningen, aansluiten op deze beschrijving van het sociologische domein.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de Groningse opleidingen. Zij waardeert het model rondom de vier sociale ordes dat in de bacheloropleiding gehanteerd wordt op dit profiel vorm te geven (het OMOP-model). De commissie raadt aan om de toepassing en verdieping van dit model sterker terug te laten komen in de masteropleiding, zodat duidelijker wordt dat de masteropleiding een verdieping is ten opzichte van de bacheloropleiding. De commissie pleit er voor dat beide opleidingen een helder en herkenbaar profiel hanteren, waar uit blijkt dat bachelorstudenten eventueel kunnen uitstromen naar het beroepenveld, en studenten van andere universiteiten gestimuleerd worden om in Groningen een masteropleiding te volgen.

De commissie concludeert dat er een passende balans wordt beoogd tussen het opleiden tot wetenschappelijk onderzoeker en het opleiden tot praktijkgeoriënteerde socioloog. De door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het kader en het eigen profiel van de opleidingen en geven bovendien helder weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. Daarmee voldoen de opleidingen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de opbouw van en samenhang binnen de curricula (2.1.1.). Vervolgens wordt ingegaan op de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald binnen de curricula (2.1.2.) en aandacht is voor wetenschappelijke vorming (2.1.3) en de beroepspraktijk (2.1.4). Tot slot staan de volgende onderwerpen centraal: het didactisch concept en de voorzieningen (2.1.5) instroom, studielast en rendementen (2.2.6.), onderwijsgevend personeel (2.2.7.) en opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg, waarbij tevens wordt beschreven welke verbetermaatregelen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de vorige visitatie (2.2.8.).

2.1.1. Curricula

De commissie heeft de curricula van de bachelor- en masteropleiding bestudeerd waarbij zij is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Ook heeft zij specifiek aandacht besteed aan de mate waarin sprake is van internationalisering.

De commissie heeft gezien dat de samenhang in beide opleidingen bewaakt wordt doordat blokcoördinatoren zijn aangesteld. Deze coördinatoren bewaken in overleg de samenhang binnen en tussen vakken; zij gaan na of er sprake is van voldoende aansluiting en hoe overlap kan worden voorkomen.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie heeft gezien dat het OMOP-model, waarin de vier sociale ordes centraal staan, een uitstekende basis vormt voor de opzet van het bachelorcurriculum. Zij kan zich vinden in de gekozen structuur. Het OMOP-model zelf wordt in het vak *Inleiding Sociologie* toegelicht, zodat studenten een beeld hebben van alle ordes en de plek in het curriculum waar elke orde aan bod zal komen. Vervolgens wordt elke orde afzonderlijk uitgelicht in het eerste studiejaar, en wordt in het tweede jaar aandacht besteed aan de relatie tussen de ordes. Zoals beschreven wordt in de zelfstudie, waarborgt deze opbouw dat tijdig de nodige basis wordt gelegd voor de programmadelen die de relaties tussen de sociale ordes theoretisch verdiepen en de delen die de algemene kennis op specifieke beleidsterreinen toepassen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met verschillende gremia gesproken over de zichtbaarheid van het model binnen het programma en de afzonderlijke vakken. Zij constateert dat het model met name voor docenten een bruikbaar handvat vormt bij het inrichten van een vak en het bepalen van de positie van een vak binnen het curriculum. Tijdens de visitatie zijn verschillende voorbeelden gegeven door docenten waarbij zij de relatie tussen hun vak, het model en het curriculum expliciteerden.

Tijdens de gesprekken bleek dat ook studenten en alumni van de bacheloropleiding goed op de hoogte zijn van het OMOP-model, en waardering hebben voor de wijze waarop het model vanaf de start van de opleiding wordt geëxpliciteerd. Wel gaven studenten aan dat het zinvol zou zijn om de koppeling tussen elk vak en het model vaker aan bod te laten komen,

bijvoorbeeld tijdens de start van ieder aan het model gerelateerd vak. Op dit moment hebben zij pas na het doorlopen van het geheel een duidelijk beeld van de wijze waarop de vakken verweven zijn en de plaatsen waar het model een rol speelt.

Naast het OMOP-model heeft de commissie ook kennis genomen van de drie type programma's die in de bacheloropleiding onderscheiden worden; *Kennis en Inzicht* (K&I), *Methoden & Technieken* (M&T) en *Praktijkgerichte Onderdelen en vaardighedenonderwijs* (PO):

- Het *K&I-programma* is gecentreerd rond de sociale ordes (OMOP). De kern van het programma is de inleiding tot de verschillende sociale ordes en hun onderlinge relatie. Centraal staat daarbij de Primaire Sociale Orde en haar relatie met de andere sociale ordes: Overheid, Markt en Organisaties. Het bevorderen van sociale welvaart is daarbij het richtinggevende criterium voor het beoordelen van het functioneren van deze ordes;
- Het *M&T-programma* richt zich op kennis van, inzicht in en beheersing van academische vaardigheden en vaardigheden in wetenschappelijk sociologisch onderzoek. Het programma bestaat uit twee onderdelen: algemene methodologie en statistiek. In de vakken gericht op methodologie staat de empirische cyclus centraal als norm voor de verwerving van nieuwe, wetenschappelijk verantwoorde kennis;
- Het *PO-onderwijs* is gericht op oefening en toepassing van verworven kennis en de vergroting van vaardigheden. De praktijkgerichte onderdelen zijn zelfstandige studieonderdelen met eigen inhoudelijke thema's. Er wordt veel aandacht gegeven aan de training en verwerving van vaardigheden.

In de zelfstudie is per onderdeel uitgeschreven welke vakken gekoppeld zijn aan elk onderdeel, hoe deze op elkaar voortbouwen en welke eindkwalificaties aan de orde komen binnen deze vakken. In onderstaand overzicht zijn per jaar de vakken van het bachelorcurriculum per onderwijsprogramma weergegeven.

Jaar	K&I-programma	M&T-programma	PO-programma	Academische, schrift-, professionele- en studievervaardigheden
1	Basisvakken: <i>Inleiding Sociologie en Sociologische programma's</i>	<i>Methodologie en dataverzameling 1</i> kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden	Project: <i>Geld en geluk</i> : zoeken, beoordelen en verwerken van literatuur rond het thema 'geluk'	
	Vak per orde: <i>Primaire sociale orde, Markt, Organisaties, Overheid</i>	<i>Statistiek 1, 2, 3 en 4</i> : beschrijven, analyseren en modelleren van (grote hoeveelheden) data	Project: <i>Gemeente en haar burgers</i> : verzamelen en verwerken gegevens	
2	Vakken gericht op de relatie primaire orde en de andere ordes: <i>Organization Sociology, Sociale Welvaart, De overheid in de verzorgingsstaat, Social Networks</i>	<i>Beleid en Onderzoek</i>	Project: <i>Dutch Values</i> : analyseren van kwantitatieve data	
	Kennis en inzicht van twee uit vier specifieke beleidsvelden: <i>OnderwijsSociologie, ArbeidsSociologie, Medische Sociologie en Sociologie van criminaliteit & veiligheid</i>	<i>Professionele vaardigheden</i>	Kennis toepassen in één van vier projecten die op een specifiek beleidsveld zijn gericht: <i>Onderwijs, Arbeid, Medische Sociologie, en Criminaliteit & Veiligheid</i>	
3	Onderzoeksgelateerde kennis en inzicht: <i>Application of theories, Wetenschapsfilosofie</i>	<i>Methodologie en dataverzameling 2</i> kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden	Verbreedende minor, of de Verdiepingsminor Sociological Research.	
	Het vak <i>Cyclus Maatschappijtheorieën</i> waarin de discussie over actueel spelende maatschappelijke vraagstukken centraal staat.		Integreren van theoretische en methodologische kennis, inzicht en vaardigheden in het bachelorwerkstuk	

De commissie constateert dat deze driedeling van programma's in combinatie met de ordening naar sociale ordes getuigt van een doordachte opbouw van het programma. Er is daarmee voldaan aan de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie om (de vertaling van eindkwalificaties in) het programma zo te presenteren dat de cumulatie evident is (zie 2.1.8).

De commissie mist echter een soortgelijk programma dat gericht is op de klassieke hoofdvragen en stromingen van de sociologie. Zoals ook studenten bevestigden komt deze stof met name tijdens de vakken *Inleiding Sociologie* en *Sociologische programma's* aan bod, maar wordt hier later in de opleiding niet op voortgeborduurd. De commissie heeft begrepen dat dit onderdeel binnen het programma wel geregeld aan bod komt, maar vaak wordt gezien als een opstap naar een meer analytische invulling. Zij raadt aan om de klassieke sociologie nadrukkelijker te verweven in het programma en in de vakken. Door de klassieke sociologie enkel in het eerste jaar expliciet aan de orde te stellen, schuilt het gevaar dat de kennis wegzakt bij studenten, terwijl ook afgestudeerde bachelorstudenten in elk geval basaal op de hoogte zouden moeten zijn van basale klassieke hoofdvragen en stromingen van de sociologie.

In de zelfstudie wordt beschreven dat naar aanleiding van de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie, gericht op het in kaart brengen van de cumulatie binnen het bachelorprogramma, ook het bachelorwerkstuk als een duidelijk gedefinieerd eindpunt van de bacheloropleiding is doorgevoerd. Zoals nader wordt toegelicht in standaard 3, is de commissie van mening dat het bachelorwerkstuk op dit moment niet gezien kan worden als een sluitstuk dat laat zien over welke eindkwalificaties afgestudeerden beschikken. Zij raadt dan ook aan om dit werkstuk niet zo nadrukkelijk als nu gebeurt te verbinden aan de cumulatieve opbouw van het programma of te kiezen voor een andere positie en invulling van het werkstuk, waardoor het als een afronding van de opleiding beschouwd kan worden. De voorkeur van de commissie gaat uit naar de laatst genoemde mogelijkheid, aangezien hiermee het civiel effect van de bacheloropleiding wordt benadrukt. Studenten beschikken dan over een individueel opgezet eindresultaat, dat zij kunnen gebruiken om hun eindniveau aan te tonen als zij na het volgen van de bacheloropleiding willen starten op de arbeidsmarkt.

Zoals studenten aangaven tijdens de visitatie, zijn de projecten in de bacheloropleiding een sterk voorbeeld van de cumulatieve opbouw die het programma kent. Studenten gaven aan dat in deze projecten de kennis en vaardigheden die zij eerder opdoen worden geïntegreerd en toegepast. Zij herkennen hierin een logische en doorlopende structuur. Net als de studenten is de commissie hierover enthousiast. Tijdens de visitatie heeft de commissie vernomen dat studenten voorafgaand aan de projecten goed geïnformeerd worden over de specialisaties die zij daarbinnen kunnen kiezen (zie schematisch overzicht). Ook gaven studenten aan dat zij vinden dat zij naast de verplichte onderdelen voldoende keuzevrijheid hebben in de bacheloropleiding.

Masteropleiding Sociologie

De masteropleiding bestaat voor alle studenten uit een verplichte kern: het afstudeertraject. Het afstudeertraject is een pakket van 40 EC en bestaat uit:

- Het verdiepende vak *Pro-sociaal gedrag* (5EC), gastcolleges waarin verschillende theorieën behandeld worden rondom de centrale vraag welke omstandigheden leiden tot het tot stand komen en voortbestaan van pro- en antisociaal gedrag;
- Het vak *Onderzoeksforum* (5 EC), waarin recent onderzoek wordt besproken en geanalyseerd en een afstudeerplan wordt vastgelegd;
- De stage (12 EC) in de beroepspraktijk, die wordt afgesloten met een stageverslag;

- De masterscriptie (18 EC), het afsluitende werkstuk van de opleiding.

Naast de verplichte kern kunnen studenten kiezen voor één van vier routes. In de routes specialiseren studenten zich inhoudelijk, al naar gelang de geprefereerde beroepspraktijk. Alle routes omvatten drie vakken van 5 EC en keuzeruimte van 5 EC die studenten kunnen opvullen met een vak uit een andere route of masteropleiding mits de examencommissie Sociologie hiermee akkoord gaat. De vier routes waar studenten uit kunnen kiezen zijn:

- De route *Beleid & Consultancy* leidt op tot beleidsadviseur en beleidsonderzoeker en richt zich op een theoretische analyse van de beleidscyclus met de twee hoofdelementen interventie en evaluatie. Studenten leren analyseren of een beleidsinterventie noodzakelijk is en zo ja, welke vorm de interventie moet krijgen. Ook leren studenten ingezet beleid te evalueren. Er wordt aandacht besteed aan de onderzoekscyclus in relatie tot de beleidscyclus. De route bestaat uit drie verplichte vakken: *Beleidsontwerp*, *Strategische Beleidsanalyse* en *Beleidsevaluatie*;
- In de route *Kwantitatief Beleidsonderzoek* leren studenten grote, ‘ruwe’ databestanden te vertalen voor beleidsmakers die de informatie kunnen gebruiken voor het te voeren beleid. Afgestudeerden van deze route zijn niet alleen in staat om beleidsbeslissingen te ondersteunen met informatie uit kwantitatieve databestanden maar ook om zelfstandig goed kwantitatief onderzoek uit te voeren ter ondersteuning van beleid. De route omvat drie verplichte vakken: *Datamanagement*, *Beleidsevaluatie* en *Experimental Design and Analysis of Variance*;
- In de route *Sociologie van Criminaliteit en Veiligheid* worden criminaliteit en veiligheid vanuit verschillende invalshoeken onderzocht. Er wordt aandacht besteed aan uiteenlopende theorieën die kunnen bijdragen aan een beter begrip van crimineel gedrag en daarop gericht beleid. Ook wordt de vraag gesteld hoe beleidsmakers met criminaliteitsvraagstukken omgaan, en worden beleidsmaatregelen, beleidsinterventies en daaraan gerelateerd onderzoek kritisch tegen het licht gehouden en geëvalueerd. Deze route bestaat uit drie verplichte vakken: *Criminaliteit & Veiligheid: Theorieën*; *Criminaliteit & Veiligheid: Beleid en Interventies*; en *Criminaliteit & Veiligheid: Radicalisering en Terrorisme*;
- De route *Sociologie van Gezondheid, Zorg & Welzijn* is ontstaan door een groeiende behoefte aan sociaalwetenschappelijk onderzoek op het terrein van gezondheid, welzijn, ziekte en zorg en wordt in samenwerking met het UMCG aangeboden. Aan de orde komen maatschappelijke invloeden op gezondheid, zorg en welzijn; en theorievorming over gedrag dat samenhangt met gezondheid en welzijn, en de vraag naar zorg beïnvloedt. Afgestudeerden hebben onder andere geleerd hoe gezondheidsgedrag kan worden beïnvloed en wat de ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg zijn. De route bevat de drie verplichte vakken *Levensloop, Gezondheid en Welzijn*; *Theorieën van Gezondheidsgedrag en Medicalisering*.

Er is besloten om in 2012/2013 met instandhouding van de eindkwalificaties een nieuwe structuur voor het masterprogramma in te voeren. Bij de herziening van het curriculum zal ter voorbereiding op de invoering van de harde knip (2012/2013) een tweede instroommoment gecreëerd worden. Ook zal het vakkenaanbod meer gespreid worden over de semesters, zodat studenten uit beide cohorten met voldoende theoretische bagage beginnen aan het afstudeertraject. Vakken die een theoretische basis vormen voor het analyseren van beleid worden verplicht gesteld, zodat het profiel van opleiding tot beleidsgeoriënteerde socioloog duidelijker wordt. Het vak *Onderzoeksforum*, dat de directe voorbereiding op het stage- en scriptietraject vormt, wordt in het zowel het eerste als het tweede semester aangeboden. De vakken worden parallel met het afstudeertraject gevolgd waardoor het mogelijk is om eerder

te beginnen met het afstudeertraject en om op twee momenten in te stromen. De verwachting is dat de doorlooptijd van studenten door deze veranderingen zal afnemen (zie 2.1.6).

Het pakket van verplichte vakken gaat van 10 EC naar 20 EC, de programma's van de vier routes worden teruggebracht naar 10 EC en het keuzevak in de routes vervalt, zodat de routes met een meer compacte onderwijsformatie kunnen worden gerealiseerd. Ook kunnen de nieuwe routes daardoor gemakkelijker worden geïntegreerd. De huidige routes *Sociologie van de Criminaliteit en Veiligheid* en *Sociologie van Levensloop, Gezondheid en Welzijn* blijven bestaan. Er wordt op dit moment gewerkt aan een route op het gebied van *Werk, Organisaties en Familie*, waarbij inhoudelijk wordt aangesloten bij sterke onderzoeksgroepen in de vakgroep Sociologie op het gebied van organisatieonderzoek, arbeidsmarktonderzoek en onderzoek over de levensloop.

De commissie heeft het curriculum van de masteropleiding en de geplande herzieningen bestudeerd en besproken tijdens de visitatie. Zoals beschreven in standaard 1, heeft zij geen duidelijk beeld van de wijze waarop de masteropleiding voortbouwt op de bacheloropleiding. Er zou verwacht mogen worden dat er in een masteropleiding naast toepassing van het geleerde ook op verdiepende wijze verder wordt gebouwd op theorieën. Zoals nader wordt toegelicht in standaard 3 resulteert dit volgens de commissie dan ook in het gevaar dat scripties een onvoldoende sociologisch thema kennen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat er in de praktijk meer aandacht is voor sociologische theorievorming en onderzoek dan uit de zelfstudie blijkt. Naast de nadruk op zelfstandigheid, reflectie, een kritische blik en de koppeling met de toepassingsvelden, met name binnen de routes is ook aandacht voor theoretische onderbouwing. Ook werd aangegeven dat vakken binnen de routes verzorgd worden door actieve onderzoekers, waardoor de inhoud steeds gekoppeld wordt aan recente onderzoeksresultaten. Studenten gaven tijdens de visitatie aan dat zij de masteropleiding niet als een toepassing zien van wat zij geleerd hebben in de bacheloropleiding. Zij typeerden de bacheloropleiding als een vormende opleiding waar de basis wordt gelegd, en de masteropleiding als een opleiding waarin zij meer een eigen richting kunnen kiezen. De commissie is er ondanks deze aanvullende informatie van overtuigd dat de opleiding er goed aan doet op bij de herziening van het masterprogramma (zoals gepland) meer vakken verplicht te stellen. Op deze wijze kan gewaarborgd worden dat de theoretische basis, het sociologisch perspectief en daarmee tevens het profiel van de opleiding zichtbaarder wordt.

Internationalisering

De commissie heeft gezien dat de mogelijkheid is gecreëerd om een deel van de bacheloropleiding in het buitenland te volgen. Er is hiervoor een coördinator aangewezen en een plek in het programma gecreëerd; studenten kunnen in het vierde semester aan een andere universiteit sociologievakken volgen zonder studievertraging op te lopen. De vakken die studenten in het buitenland volgen, zijn aan inhoudelijke voorwaarden gebonden. De examencommissie toetst of de voorgestelde vakken voldoen aan deze voorwaarden. De commissie stelt vast dat zo wordt gewaarborgd dat studenten ondanks het feit dat zij een deel van de vakken niet in Groningen volgen toch de benodigde eindkwalificaties opdoen.

Hoewel de commissie het waardeert dat de mogelijkheid voor het volgen van vakken in het buitenland bestaat en wordt ondersteund vanuit de faculteit, constateert zij dat er sprake is van een lage uitwisseling (elk jaar ongeveer 3 uitgaande en 15 inkomende studenten in de bacheloropleiding, en 1 of 2 uitgaande masterstudenten). Tijdens de visitatie heeft zij begrepen dat er vanuit het College van Bestuur een universiteitbrede maatregel is ingezet om

de aandacht voor internationalisering te vergroten. In het kader van deze nieuwe maatregelen zijn recentelijk nieuwe contacten tot stand gekomen met de School of Economics in Moskou en Sint Petersburg. De commissie raadt aan om naast het intensiveren van contacten met buitenlandse universiteiten ook aandacht te hebben voor het stimuleren van studenten om daadwerkelijk de stap te nemen en ervaring in het buitenland op te doen, aangezien deze ervaring een grote bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van studenten.

2.1.2. Eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of en op welke wijze de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden in de curricula zoals deze zijn opgezet. In de zelfstudie wordt beschreven dat de drie programmaonderdelen van de bacheloropleiding gekoppeld kunnen worden aan in standaard 1 opgenomen de hoofdeindkwalificaties. Hoofdeindkwalificatie 1 (Theorie) wordt vooral in het kader van het *Ke&I-programma* verworven. De drie programmadelen dragen samen bij aan het verwerven en oefenen van hoofdeindkwalificaties 2 (Onderzoek) en 3 (Beleidsgeoriënteerde toepassing). In Bijlage 6 worden de hoofd- en subeindkwalificaties gekoppeld aan de verschillende vakken per programma.

In de masteropleiding bestaat voor elk van de masterroutes een gelijk beeld voor het bereiken van de eindkwalificaties. In de zelfstudie is de koppeling tussen de vakken en eindkwalificaties voor één van de routes uitgewerkt. Hieruit blijkt dat hoofdeindkwalificatie 1, gericht op de theoretische analyse van pro-sociaal gedrag en beleid, bereikt wordt in het eerste semester. Eindkwalificatie 1 komt aan bod binnen het algemeen verdiepende vak *Pro-sociaal gedrag* en de routespecifieke vakken. Eindkwalificatie 2, gericht op het uitvoeren van zelfstandig onderzoek en kritische reflectie, komt aan bod in de routespecifieke vakken, het *Onderzoeksforum* en de scriptie. De derde eindkwalificatie is gericht op praktische ervaring met het praktijkveld. Deze wordt vertaald in zowel de routespecifieke vakken als binnen de stage en de scriptie. De opleiding beschouwt de eindkwalificatie 2a (zelfstandig onderzoek ontwerpen en uitvoeren) als een eindkwalificatie die alleen kan worden verworven nadat de student eerst de nodige theoretische, methodologische en beleidsveldspecifieke kennis en inzicht heeft opgedaan. Daarom is het programma zo vormgegeven dat deze onderdelen worden verworven voordat de student aan de onderdelen begint die op zelfstandig onderzoek zijn gericht, te weten de stage en de masterscriptie.

Op basis van de documenten die de commissie heeft ingezien en de gesprekken die gevoerd zijn, constateert de commissie dat er vanuit de opleidingen voldoende oog is voor de dekking van eindkwalificaties in de programma's. Zo heeft zij begrepen dat naast de zorgvuldige uitwerking van de relatie tussen vakken de eindkwalificaties in de zelfstudie, de aansluiting tussen de eindkwalificaties en de curricula centraal staat tijdens de jaarlijkse reflectiedagen. De commissie heeft waardering voor de duidelijke lijnen die in de programma's te herkennen zijn en de koppeling die in de zelfstudie is gemaakt tussen de hoofdeindkwalificaties, de subkwalificaties en de vakken. Hierdoor is duidelijk zichtbaar op welke plekken aandacht is voor de eindkwalificaties.

2.1.3. Wetenschappelijke vorming

De commissie is nagegaan in welke mate er binnen de opleidingen sprake is van aandacht voor wetenschappelijke vorming. Zij heeft gezien dat het dekken van wetenschappelijke, maar ook inhoudelijke en beroepsgerelateerde eindkwalificaties wordt bevorderd, doordat de inhoud van de opleidingen nauw verweven is met het onderzoek van de staf (zie 2.1.7.). De commissie heeft waardering voor de wijze waarop vanuit de opleidingen getracht wordt om

vanuit eigen kracht het onderwijs te voeden, door te zorgen dat onderwerpen die aan bod komen aansluiten op de expertise die in huis is.

Een nadeel dat het aansluiten op aanwezige expertise met zich meebrengt, is volgens de commissie de beperkte aandacht die bestaat voor *kwalitatief* onderzoek. Dit geldt met name voor de bacheloropleiding. Ook valt op dat over het algemeen weinig aan gegevensverzameling wordt gedaan. Zo wordt in de bachelor- en vaak ook in de masterscriptie gewerkt met bestaande datasets. Op basis van de zelfstudie en tijdens de gesprekken heeft de commissie begrepen dat dit ook vanuit de opleidingen zelf is gesignaleerd en gestreefd wordt naar het intensiveren van het onderwijs rondom kwalitatieve dataverzameling. De commissie heeft vernomen dat reeds een personeelslid is aangetrokken met expertise op het gebied van kwalitatief onderzoek. Daarnaast heeft zij inzage gehad in de veranderingen die komend jaar doorgevoerd worden in de vakken om kwalitatief onderzoek nadrukkelijker aan bod te laten komen. Deze informatie geeft de commissie het vertrouwen dat de door haar verlangde ontwikkeling vorm gaat krijgen.

Het viel de commissie op dat de vakken gericht op statistiek worden verzorgd door statistici, en niet door sociologen met expertise op statistisch gebied. In de visitatie is zij daarom nagegaan of de inhoud van deze vakken wel voldoende dicht tegen de sociologie aan ligt. Studenten bevestigden dat dit het geval is. Zij vertelden dat de invulling van deze vakken afwijkt van gelijknamige vakken in bijvoorbeeld een opleiding Psychologie en dat de voorbeelden die in de werkcolleges terugkomen gericht zijn op sociologie.

De commissie is nagegaan hoeveel ruimte er binnen de programma's bestaat voor kritische reflectie. Tijdens de visitatie bleek dat dit onderdeel in twee vakken nadrukkelijke aan de orde komt: het vak *Wetenschapsfilosofie* in de bacheloropleiding en het vak *Beleidsvaluatie* in de masteropleiding. In deze vakken worden onder andere discussies gevoerd over gepubliceerde artikelen waarbij deze volgens de docenten indien nodig worden bekritiseerd. Verder komt deze stof niet afzonderlijk, maar wel verweven binnen vakken aan bod, bijvoorbeeld door literatuur aan te halen van onderzoekers die elkaar tegenspreken.

Ook heeft de commissie tijdens de visitatie gesproken over de intensivering van het schrijfonderwijs. In de zelfstudie wordt beschreven dat er sinds 2009 een cumulatief traject is voor academisch schrijfonderwijs dat door het hele onderwijsprogramma loopt. In 2010 is een docent (een gepromoveerd socioloog) aangetrokken die het schrijftraject verder ontwikkelt en coördineert. Er zijn twee schrijfsyllabi ontwikkeld. De commissie heeft op basis van verschillen gesprekken begrepen dat dit een succesvol project is dat in de komende tijd geperfectioneerd zal worden. Zowel studenten als docenten gaven aan dat de aandacht voor schrijfvaardigheid doorlopend aan bod komt en inmiddels de nodige vruchten heeft afgeworpen. Een belangrijk bijkomend voordeel dat door één van de studenten werd genoemd, is de waarborg dat alle instromende studenten binnen afzienbare tijd hetzelfde schrijfniveau hebben.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie heeft gezien dat er in de bacheloropleiding nadrukkelijk aandacht aan de onderdelen statistiek en methodologie wordt besteed, waarbij het zwaartepunt van het *M&T-onderwijs* in de eerste twee jaar ligt zodat al vroeg een basis wordt gelegd voor de latere praktijkgerichte onderdelen. In de zelfstudie wordt beschreven dat deze opbouw het nadeel met zich meebrengt dat de statistiekkennis van studenten gereactiveerd moet worden bij het *Bachelorwerkstuk*. De commissie kan zich vinden in de oplossing om bij een herziening van het programma te kiezen voor een evenredigere verdeling van *M&T-vakken*.

Daarnaast moedigt de commissie de opleiding aan om bij het herzien van het *M&T-programma* na te gaan hoe kwalitatieve onderzoeksmethoden duidelijker geïntegreerd kunnen worden. Tijdens de visitatie gaven zowel studenten als alumni aan hier behoefte aan te hebben. Hoewel de commissie positief is over de gerichtheid van de opleiding op haar eigen kracht, het kwantitatief onderzoek, is zij van mening dat de aandacht voor kwalitatief onderzoek in een bacheloropleiding zeker niet mag ontbreken. Zij raadt dan ook aan om de bestaande plannen om het vak *Methoden en Dataverzameling 2* op kwalitatieve onderzoeksmethoden te richten op korte termijn door te voeren. De commissie heeft gezien dat de opleiding er sinds de vorige visitatie in geslaagd is om nadrukkelijker aandacht te besteden aan dataverzameling in het project *Gemeente en haar burgers* in het eerste jaar. De commissie heeft er begrip voor dat de aandacht voor dataverzameling en kwalitatief onderzoek niet de overhand zullen krijgen in het bachelorprogramma. Zij adviseert om na te gaan of studenten zich op het gebied van kwalitatief onderzoek met het doorvoeren van deze maatregelen voldoende ontwikkelen en of de stof gedurende gehele opleiding voldoende beklijft.

Masteropleiding Sociologie

In de masteropleiding wordt in het *Onderzoekforum* recent onderzoek besproken en geanalyseerd en een afstudeerplan vastgelegd. Er wordt in de zelfstudie beschreven dat de onderzoeksroutes in de masteropleiding aansluiten op de zwaartepunten in het onderzoeksprogramma van de vakgroep Sociologie.

Tijdens de visitatie heeft de commissie specifiek aan masterstudenten en alumni gevraagd of zij zich voldoende voorbereid voelden op het eventueel uitvoeren van kwalitatief onderzoek. De studenten gaven aan dat het, ondanks het feit dat de aandacht voor kwalitatief onderzoek in de bacheloropleiding te beperkt is, goed mogelijk is om de masteropleiding af te ronden met een kwalitatief onderzoek. Er wordt voldoende aandacht aan besteed in de vakken, en bovendien is er sprake van intensieve begeleiding tijdens de scriptie, waardoor studenten zich tijdens het uitvoeren van onderzoek voldoende ondersteund voelen.

2.1.4. Aandacht voor de beroepspraktijk

In de zelfstudie wordt beschreven dat er voor de discipline sociologie geen expliciet geformeerde eisen aan afgestudeerde masterstudenten bestaan vanuit het beroepenveld. Wel hebben de opleidingen en individuele staffleden intensieve contacten met het beroepenveld waardoor goed zicht bestaat op de verwachtingen vanuit de arbeidsmarkt. Ook worden regelmatig professionals uit het netwerk van docenten uitgenodigd om gastcolleges te verzorgen. Dit zijn professionals die werkzaam zijn bij maatschappelijke instellingen als bijvoorbeeld de GGD en Verslavingszorg, onderzoeksbureaus als de (Provinciale) Rekenkamer en Bureau Onderzoek van de Gemeente en overheden op verschillende niveaus. In veel gevallen gaat het om alumni, met wie de opleiding via een LinkedIn groep het contact onderhoudt.

Daarnaast komen zowel bachelor- en masterstudenten in aanraking met het beroepenveld door de stages en projecten bij externe instellingen. De commissie wijst op een mogelijk gevaar wat betreft de aansluiting van opdrachten in het werkveld op de inhoud en eindkwalificaties van de opleidingen. In de zelfstudies en ook uit de scripties die de commissie heeft ingezien, blijkt dat de opdrachtgever vanuit het werkveld aanzienlijke invloed uitoefent op de inhoud van de opdracht die de student in het werkveld uitvoert. De commissie begrijpt dat verschillende belangen hier een rol spelen en studenten geneigd zijn om hierin mee te gaan, maar vindt dat het bereiken van de eindkwalificaties voorop moet staan. De docent van de opleiding Sociologie, die eindverantwoordelijk is voor de opdracht, moet dus nauw betrokken zijn bij en het laatste woord hebben over de geformuleerde opdracht.

De commissie constateert dat naast de binding met de praktijk ook binnen de vakken veel aandacht is voor het beroepenveld en heeft hier waardering voor. Tijdens de visitatie bleek dat ook studenten dit op prijs stellen, al gaven zij aan dat het naast de voorbeelden die veelal gericht zijn op overheidsinstanties ook interessant zou zijn om meer kennis op te doen van de toepassing van sociologie in het bedrijfsleven.

Bacheloropleiding Sociologie

In de bacheloropleiding is volgens de commissie voldoende aandacht voor de beroepspraktijk. In de zelfstudie wordt beschreven dat het bacheloronderwijs in wetenschappelijke theorieën, onderzoeksmethoden en algemene academische vaardigheden, parallel plaatsvindt met projectonderwijs, waarin studenten hun verworven kennis, inzicht en vaardigheden onder leiding van docenten toepassingsgericht leren gebruiken. Dit gebeurt aan de hand van concrete onderzoeksopdrachten, die afkomstig zijn van externe instanties uit een beleidsveld en/of in samenwerking met hen worden uitgevoerd. Om studenten verder in staat te stellen zich een beeld te vormen van de eisen van de beroepspraktijk, wordt tijdens de bacheloropleiding veel aandacht besteed aan contacten met en informatie over het beroepenveld voor sociologen. In verschillende vakken worden gastdocenten uitgenodigd die een verbinding maken tussen theorie en beroepspraktijk.

Omdat studenten in het eerste semester van het derde jaar een minor elders volgen en het tweede semester is ingeruimd voor het *Bachelorwerkstuk*, ligt het zwaartepunt voor contacten met de beroepspraktijk in het eerste en tweede studiejaar. In het eerste jaar volgen studenten verschillende gastcolleges van alumni uit de beroepspraktijk. Bovendien werken ze aan een onderzoeksopdracht over een onderwerp met een hoge maatschappelijke relevantie. In het tweede studiejaar maken studenten in het vak *Beleid en Onderzoek* kennis met beleidsonderzoek via verschillende opdrachten en gastcolleges van vertegenwoordigers van het werkveld. Een vaardigheidsdocent verzorgt daarnaast verschillende practica die gekoppeld zijn aan projecten, zoals het presentatiepracticum, het interviewpracticum en het practicum professionele vaardigheden.

Masteropleiding Sociologie

Ook in de masteropleiding komt de koppeling met de beroepspraktijk volgens de commissie nadrukkelijk aan de orde. De vier routes die studenten kunnen kiezen zijn gerelateerd aan de beroepsprofielen waarvoor de masteropleiding opleidt. Daarnaast zijn studenten door de stage gedurende twee maanden actief in een mogelijke toekomstige beroepspraktijk, en is de scriptie vaak een vervolg op deze stage. De commissie is positief over de hoeveelheid ervaring, kennis en vaardigheden die studenten op deze manier opdoen binnen en over het veld waar zij na het volgen van de opleiding in terecht zullen komen.

Deze focus brengt echter ook een risico zich mee. Zoals eerder genoemd, bestaat de kans dat de vraagstelling en uitwerking van de onderzoeken en opdrachten die studenten uitvoeren te veel bepaald worden door de wensen vanuit het werkveld. Ook lijkt het erop dat het toepassingsgerichte onderdeel van de opleiding in verhouding tot het overige onderwijs overheerst. De commissie heeft de indruk dat de theoretisch sociologische basis en de academische invulling hierdoor te weinig zichtbaar zijn. Zij ondersteunt dan ook het idee om bij het herzien van de masteropleiding een groter deel van de vakken verplicht te stellen. Op deze wijze kan het sociologisch perspectief binnen de opleiding versterkt worden.

De commissie heeft met alumni gesproken over de aansluiting die zij ervaren tussen de opleiding en de arbeidsmarkt. De alumni gaven aan zich na het afsluiten van de

masteropleiding ongeacht hun specialisatie als socioloog te bestempelen. Ook voelden zij zich goed voorbereid op het uitvoeren van de werkzaamheden die vanuit het veld van hen verwacht werden. Hoewel dat pas echt duidelijk werd toen zij al eenmaal gestart waren met een baan, hebben alumni het gevoel dat er in de bachelor- en masteropleiding een duidelijke opbouw is van kennis en vaardigheden die in combinatie met de integratie en toepassing daarvan zorgt voor een goede voorbereiding op het uitvoeren van werkzaamheden als socioloog. Zij konden niet duiden in welke vakken zij specifiek werden voorbereid op de context waarin sociologen werkzaam zijn, en concluderen dat deze kennis vooral crosscurriculair is verweven.

Alumni gaven wel aan dat zij hebben gemerkt dat de beperkte aandacht voor kwalitatief onderzoek tijdens de opleiding nadelen met zich mee brengt als dit onderdeel uitmaakt van hun takenpakket. Hoewel zij tijdens de opleiding voldoende handvatten aangereikt hebben gekregen om zich de stof alsnog binnen korte tijd eigen te maken, zouden zij het op prijs stellen als hiervoor binnen de opleiding meer aandacht is. Tijdens het gesprek werd ook nog genoemd dat alumni het op prijs zouden stellen als er in de opleiding ook ergens aandacht zou zijn voor de praktische voorbereiding op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld hoe zij zich kunnen oriënteren of presenteren tijdens een sollicitatiegesprek.

2.1.5. Didactisch concept en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie het onderwijs verzorgd wordt en of de beschikbare voorzieningen hiervoor toereikend zijn. Zij constateert dat er geen uitgesproken didactisch concept wordt gehanteerd. Er is sprake van een traditionele invulling van het onderwijs waarbij gebruik wordt gemaakt van een variatie aan werkvormen, gericht op een toenemende zelfstandigheid.

In de zelfstudie wordt beschreven dat hoorcolleges de meest voorkomende werkvorm in het *K&I-programma* zijn, vaak gecombineerd met essayopdrachten zodat studenten zich de stof actief eigen maken. Waar studentenaantallen kleiner zijn en actief werken met de literatuur van groot belang is, worden hoorcolleges gecombineerd met werkcolleges. In de masteropleiding spelen onderwijsvormen een rol die de mate van zelfstandigheid bevorderen in 1) het toepassen van wetenschappelijke kennis en vaardigheden, 2) de kritische reflectie op eigen en andermans wetenschappelijk werk en 3) de gerichtheid op de praktijk.

Zowel studenten als commissieleden signaleerden dat de opleidingen zichzelf tekort doen door het onderwijs in de vorm van projecten (zie 2.2.1) niet expliciet te verbinden aan een didactische visie. Dit terwijl deze projecten tekenend zijn voor de onderwijsopzet; kennis en vaardigheden worden hier geïntegreerd en toegepast. De commissie kan zich dan ook vinden in de wijze waarop studenten het didactisch concept achter de opleidingen beschreven, namelijk als projectonderwijs. In de zelfstudie wordt kort genoemd dat de onderwijsvisie van de opleiding de nadruk legt op de koppeling van wetenschappelijk onderwijs met praktijkgericht onderwijs. De commissie raadt aan om deze visie te vertalen naar een concreet concept, waarbij het projectonderwijs centraal staat.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de cumulatieve opbouw van de programma's samen gaat met een toename van de zelfstandigheid die van studenten wordt verwacht naarmate zij vorderen in de opleidingen. Dit is te zien aan de verdeling van de contacturen (zie Bijlage 7). De meeste contacturen staan in eerste halfjaar van de bacheloropleiding geprogrammeerd. Dit aantal neemt gedurende de opleiding geleidelijk af, tot er in de fase waarin de bachelorscriptie wordt geschreven nog maar acht contacturen per week zijn geprogrammeerd. Het aantal contacturen in de masteropleiding is vanwege de individuele trajecten van studenten minder

goed te bepalen dan in de bacheloropleiding. Voor het stage- en scriptietraject rekent de opleiding ongeveer 50 uur begeleidingstijd per student.

De commissie is nagegaan welke faciliteiten beschikbaar zijn om het (project)onderwijs te verzorgen. Studenten gaven tijdens de visitatie aan dat zij blij zijn met het studielandschap, waar zij prettig kunnen studeren en samenwerken. Hoewel zij het betreuren dat één van de twee studielandschappen op dit moment verdwenen is, zijn zij ervan op de hoogte dat er sprake is van een verbouwing, en zij in de toekomst weer over een extra studielandschap zullen beschikken. De colleges worden op twee plekken in de stad verzorgd, die vlak bij elkaar liggen. Hoewel er studenten waren die het verzorgen van al het onderwijs op één plek prefereren, hadden de meesten hier over het algemeen geen moeite mee.

2.1.6. Instroom, studeerbaarheid en rendementen

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen staan opgenomen in Bijlage 7.

Instroom

De commissie heeft gezien dat in beide opleidingen voldoende studenten instromen die over kennis en vaardigheden beschikken om de programma's succesvol af te ronden. In de bacheloropleiding worden studenten met een vwo-diploma toegelaten, waarbij alle profielen toegang geven. Hiernaast kunnen studenten met een hbo-propedeuse instromen en bestaat voor overige studenten van 21 jaar of ouder de mogelijkheid het zogenoemde Colloquium Doctum af te leggen, dat bestaat uit een tentamen wiskunde, Engels en Nederlands. Sinds 2003 kent de opleiding een instroom van ongeveer 80 studenten per jaar.

De masteropleiding kent tot op heden één instroommoment, namelijk in september. Om toegelaten te worden tot de opleiding moet de student in het bezit zijn van een bachelordiploma Sociologie, verworven aan een Nederlandse universiteit. Studenten met een hbo- of Nederlands universitair bachelordiploma kunnen zich voor de masteropleiding kwalificeren via een eigen schakelprogramma, dat grotendeels in het bachelorprogramma is ingebed. De toelatingscommissie beslist over de toelating en laat studenten definitief of voorwaardelijk toe tot het masterprogramma.

Het is de commissie opgevallen dat in de masteropleiding een groot aantal studenten via het schakelprogramma instroomt. Tijdens de visitatie heeft de commissie met een aantal van deze studenten gesproken. Zij heeft vernomen dat het schakelprogramma een goede voorbereiding vormt op het masterprogramma en studenten die starten met de opleiding een gelijkwaardig niveau hebben. De commissie vindt het positief dat de instroom vanuit het HBO op deze wijze mogelijk wordt gemaakt, terwijl gelijktijdig het gewenste niveau gewaarborgd wordt. Wel wijst zij op de consequenties die het herziene stelsel van studiefinanciering mogelijk met zich mee zal brengen. De opleiding moet er op anticiperen dat deze groep van instromende studenten zal dalen, wat gevolgen zal hebben voor het totaal aantal studenten.

Het is de commissie ook opgevallen dat de instroom vanuit overige Nederlandse universiteiten in de masteropleiding summier is. Het idee van de commissie dat nog te veel wordt gedacht in termen van een ongedeelde opleiding wordt hiermee bevestigd. De commissie raadt aan om het profiel van de masteropleiding te verduidelijken, bijvoorbeeld door ook het OMOP-model hier als leidraad te hanteren, om zo ook studenten van overige opleidingen aan te trekken (zie ook standaard 1).

Studeerbaarheid

De commissie stelt op basis van de informatie die zij heeft gekregen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met studenten, docenten en alumni, vast dat de studeerbaarheid van beide opleidingen acceptabel is. Daarnaast heeft zij gezien dat er maatregelen worden getroffen als wordt opgemerkt dat onderdelen van de programma's de studievoortgang van studenten belemmeren.

Zo is in de bacheloropleiding geïnvesteerd in intensieve begeleiding van het statistiekonderwijs, omdat is gebleken dat statistiekvakken een struikelblok vormden voor studenten en vaak slecht werden geëvalueerd. Bij alle statistiekvakken worden nu naast hoorcolleges ook practica en werkcolleges in kleine groepen gegeven, waarin studenten intensief worden begeleid bij het maken van opdrachten door docenten en studentassistenten. Door studenten werd bevestigd dat de begeleiding tijdens deze vakken nu zodanig is opgezet dat zij in staat zijn om dit vak te behalen binnen de tijd die hiervoor staat.

Tijdens de visitatie heeft de commissie ook gesproken met de studieadviseur. Zij heeft op basis daarvan een goede indruk van de begeleiding die studenten krijgen en de controle die bestaat op de studievoortgang van studenten. Studenten worden na het einde van het eerste blok opgeroepen voor gesprekken, en struikelblokken worden gesignaleerd. De kleinschaligheid van de opleiding draagt hier volgens de commissie in grote mate aan bij.

Ook wordt rekening gehouden met studenten die naast hun studie nog meer uitdaging zoeken. Voor bachelorstudenten is universiteitsbreed gestart met het Honours College voor excellente studenten. Het eigen Excellence Programme dat de opleiding Sociologie al vanaf 2005 kent, is hierin ingebed. Studenten die in de propedeuse uitstekende resultaten halen, worden aan het einde van het eerste propedeusesemester uitgenodigd om te solliciteren. Voor excellente studenten uit alle masteropleidingen is universiteitsbreed gestart met een masteropleiding Honoursprogramma rond het thema Leiderschap.

In het kader van de studielast verwezen studenten tijdens de visitatie naar de mogelijke herzieningen die gepland staan in het kader van de bezuinigingen (zie 2.1.7.). Zij zouden graag zien dat het aantal opdrachten gekoppeld aan de vakken niet te drastisch zal dalen als gevolg van de wijzingen. Volgens hen zijn de meeste opdrachten zeer waardevol in hun ontwikkeling geweest en zal het reduceren van het aantal opdrachten naast het effect op de ontwikkeling van toekomstige studenten ook effect hebben op de studielast.

Rendementen

In de zelfstudie wordt beschreven dat de bachelorrendementen achterblijven bij het landelijke beeld van sociologieopleidingen (VSNU) maar ook bij het universiteitsbrede streefcijfer van 70% bachelorrendement binnen vier jaar. De commissie stelt vast dat de rendementen van beide programma's verhoogd moeten worden. Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat de opleidingen die visie delen. De commissie heeft gezien dat er serieus met deze problematiek wordt omgegaan. Zij juicht toe dat er verbetermaatregelen gepland en doorgevoerd worden, waarbij het behoud van de kwaliteit van de opleidingen een grote rol speelt.

In de afgelopen jaren zijn de oorzaken van de lage rendementen onderzocht en is geïnvesteerd in het leren van studievaardigheden (planning, voorbereiding tentamens), professionele vaardigheden (samenwerken, presenteren) en academische vaardigheden (academisch schrijven), intensivering van onderwijs en studiebegeleiding. De opleiding heeft werkgroepen samengesteld die gedurende het eerste semester onder leiding staan van twee

vaste studentmentoren, onder verantwoordelijkheid van de vaardighedendocent. Tijdens de bijeenkomsten kunnen studenten problemen aandragen die zij tijdens het studeren tegenkomen en waarover zij met elkaar willen discussiëren. Naast deze eigen inbreng staan algemene studievaardigheden centraal.

De verwachting is dat deze investeringen in de toekomst vruchten zullen afwerpen door de combinatie met het Bindend Studie Advies (BSA), de Langstudeerdersmaatregel en harde knip. Een indicatie hiervoor is dat na de invoering van het BSA de doorstroom binnen een jaar naar de postpropedeuse aanzienlijk is verhoogd, wat vroege studieachterstand voorkomt. Ook lijken de BSA-eisen te leiden tot een eerder besluit om te stoppen of tot serieuzer studiegedrag.

In de zelfstudie wordt beschreven dat een andere oorzaak voor studievertraging in de bacheloropleiding ligt bij het niet deelnemen aan tentamens door studenten, bijvoorbeeld omdat zij zich onvoldoende voorbereid voelen. Omdat de opleiding ervan overtuigd is dat de huidige combinatie van toetsvormen passend is voor de opleiding willen zij hier geen wijzigingen in doorvoeren om zo tot betere rendementen te komen. De commissie heeft hiervoor begrip, maar wil de opleiding wel attenderen op andere mogelijkheden om te voorkomen dat toetsing een oorzaak is van studievertraging. Zo werkt het drempelverlagend om te werken met tussentoetsen die deel uitmaken van het eindcijfer, zodat het eindcijfer niet van één toets afhangt. Daarnaast is het een idee om te waarborgen dat de studenten een hechte groep en eventueel ook kleine werkgroepen vormen bijvoorbeeld door het invoeren van een eventuele aanwezigheidsplicht, zodat zij zich gezamenlijk inschrijven voor toetsen en ook elkaar motiveren om aan elke toets deel te nemen.

Hoewel het aantal geslaagden van de masteropleiding langzaam toeneemt, liggen ook deze rendementen lager dan het landelijk gemiddelde van de Nederlandse sociologie-opleidingen. De herziening van het masterprogramma is er dan ook op gericht om de gemiddelde studieduur te verlagen. In het nieuwe programma wordt onder andere ingespeeld op het stroomlijnen en versnellen van het stage- en scriptietraject. De opleiding beoogt daarbij niet de eis van zelfstandigheid aan te tasten, maar zich vooral te richten op het stimuleren van gezamenlijke '(self-)monitoring' van het proces. Een eerste aanzet hiertoe is de mogelijkheid voor studenten om gedurende hun afstudeertraject een logboek in de elektronische leeromgeving bij te houden over de voortgang van hun stage- en scriptieonderzoek.

Zoals beschreven is de commissie positief over de verbetermaatregelen die zijn geïnitieerd. Wel maakt zij zich zorgen over het in stand kunnen houden van deze maatregelen, wanneer bezuinigen een rol zullen gaan spelen. Het intensiveren van onderwijs en de begeleiding kunnen dan onder druk komen te staan. Tijdens de visitatie bleek dat docenten zich hier in de eerste instantie niet druk over maken; zij verwachten de verhoogde werkdruk op het gebied van onderwijs aan te kunnen. Daarnaast gaven zij aan dat de werkdruk lager zal worden door de concentratie van het aantal vakken en opdrachten en dat zij niet vrezen onvoldoende tijd te zullen overhouden voor onderzoekstaken. Er is namelijk de mogelijkheid om bij een verhoogde druk voor onderwijstaken ondersteuning in te schakelen in de vorm van student-assistenten.

2.1.7. Onderwijspersoneel

In Bijlage 7 is een overzicht opgenomen van de verdeling van onderwijsaanstellingen over de verschillende typen docenten. De tabel geeft een indicatie van het deel van de onderwijsformatie dat bij de afdeling Sociologie wordt ingezet.

Kwaliteit Onderwijspersoneel

In de zelfstudie wordt beschreven dat de grote meerderheid van de docenten participeert in het onderzoeksprogramma van het ICS (Interuniversity Center of Social Science Theory and Methodology, een samenwerkingsverband van de Sociologieafdelingen van de universiteiten Groningen, Utrecht en Nijmegen). Kernpunten van het ICS-onderzoeksprogramma keren terug in het profiel van de opleiding: focus op het ontwikkelen en kwantitatief toetsen van theoretische verklaringen voor sociale verschijnselen; veel aandacht voor solidariteit, sociale ongelijkheid en sociale netwerken als belangrijke factoren die sociale welvaart beïnvloeden. De verwevenheid van het onderzoeksprogramma met de opleiding blijkt verder uit de koppeling van onderzoeksthema's en centrale onderzoekers aan het onderwijsprogramma. Zo dragen de trekkers van de onderzoekslijnen van sociologie de eindverantwoordelijkheid voor en/of doceren zelf centrale vakken in het bachelorprogramma die aansluiten bij hun wetenschappelijke expertise. Ook vindt de opleiding het belangrijk dat docenten met diverse kwalificaties en niveaus door het hele programma vakken verzorgen (functiedifferentiatie). Er worden daarom in alle jaren vakken verzorgd door (adjunct-)hoogleraren, (hoofd)docenten en postdocs.

Een fulltime hoogleraar heeft binnen Sociologie in principe 0.4 fte onderwijsverplichtingen en 0.6 fte onderzoek. Voor een UHD is deze verhouding 0.5 fte onderwijs en 0.5 fte onderzoek. Elke fulltime UD geeft in principe 0.6 fte onderwijs en 0.4 fte onderzoek. Postdocs en promovendi worden geacht gemiddeld op jaarbasis 15% van hun werktijd te besteden aan onderwijs. Promovendi hebben geen onderwijsverplichting in het eerste jaar. De bacheloropleiding heeft vooral bij het vaardigheden- en academisch schrijfonderwijs bewust gekozen voor het inzetten van docenten zonder onderzoekstaakstelling, omdat deze docenten over speciale kwalificaties en competenties op het betreffende terrein beschikken. Ook worden in het masteronderwijs postdocs en promovendi in relatief grote mate ingezet, vaak omdat hun onderzoeksterreinen goed aansluiten bij de inhoud van de routes.

De opleiding stelt hoge eisen aan zowel de vakinhoudelijke deskundigheid als didactische kwaliteiten. Beide vormen een belangrijk thema in de ontwikkelings- en beoordelingsgesprekken van docenten. Ook de cursusevaluaties zijn daarin een belangrijke graadmeter. Conform universitair en facultair beleid werd in 2011 bij de opleidingen een begin gemaakt met de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), met als doel dat eind 2015 vrijwel alle docenten een BKO hebben. Het BKO-traject kan verschillende vormen aannemen, afhankelijk van de ervaring en deskundigheid van de docent. Dit kan variëren van een volledig didactisch scholingstraject voor onervaren docenten tot een gedeeltelijke of volledige registratie op basis van een BKO-portfolio voor zeer ervaren docenten. De commissie moedigt de opleidingen aan om te waarborgen dat iedere docent het scholingstraject zo spoedig mogelijk beschikt over een BKO-kwalificatie.

Op basis van de zelfstudie en de gesprekken tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat er sprake is van bevlogen en bevoegd personeel met de juiste expertise en het juiste niveau. Dit wordt bevestigd door de resultaten van de docentbeoordelingen die de commissie heeft ingezien. De commissie heeft waardering voor de aandacht die bestaat voor het waarborgen van onderwijs dat verzorgd wordt door actieve onderzoekers, zodat studenten voldoende in aanraking komen met recente ontwikkelingen in het vakgebied en onderdeel uitmaken van een onderzoeksgemeenschap. Tijdens de visitatie werd door docenten bevestigd dat de vakken die zij verzorgen bewust aan hen zijn toegekend en daarmee aansluiten op hun expertise en interesses.

De commissie benadrukt het belang van een mix van expertise zodat diversiteit binnen het onderwijspersoneel bestaat. Zij acht het bewaken van een gezonde balans van expertises, noodzakelijk. Op deze manier wordt een monocultuur voorkomen.

De commissie hecht waarde aan de zichtbaarheid van de hoogleraren binnen beide onderwijsprogramma's. Met het oog op de bezuinigingen die in de komende periode effect zullen hebben op de personeelsomvang, expliciteert de commissie het belang van het voortbestaan van deze waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van studenten in alle jaren. Tijdens het bezoek heeft zij begrepen dat er onder het personeel niet de vrees bestaat dat zij wanneer het aantal fte zal verminderen in moeten leveren op de kwaliteit of tijd die zij hebben voor onderwijs en onderzoek. Door een constructie waarbij een hoogleraar verantwoordelijk blijft voor een vak, maar daarbij ondersteund wordt door docenten/student-assistenten, kan hun betrokkenheid gewaarborgd blijven.

Kwantiteit onderwijspersoneel

Uit de tabellen opgenomen in Bijlage 7 blijkt dat de onderwijsformatie in de bacheloropleiding in de periode 2007-2011 aanzienlijk is gestegen (van 10.5 fte naar 16.1 fte), onder andere door toenemende inzet van docenten en studentassistenten. Dit weerspiegelt volgens de zelfstudie deels een reactie op de toenemende studenteninstroom, en laat vooral ook de investeringen in de intensivering van het onderwijs zien die de opleiding in de afgelopen jaren heeft gedaan. Vanaf 2011 geeft de tabel een afname van de (geplande) onderwijsformatie in de bacheloropleiding weer (van 16.1 fte naar 12.8 fte), mede als gevolg van geringere onderwijsbekostiging. Om de kwaliteit van het aangeboden onderwijs te waarborgen heeft de opleiding besloten begeleidingsintensieve onderwijsonderdelen te stroomlijnen en delen van het programma die niet onmisbaar zijn ten aanzien van de eindkwalificaties en door weinig studenten werden gekozen niet meer aan te bieden. Dezelfde ontwikkeling is te zien voor de masteropleiding.

De commissie heeft de tabellen in Bijlage 7 bestudeerd en stelt vast dat er op dit moment sprake is van acceptabele staf-student ratio's van 1:20 in de bacheloropleiding en 1:27 in de masteropleiding. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie van studenten begrepen dat docenten goed bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Studenten voelen zich goed begeleid en laten weten dat zij in verschillende situaties vanuit de faculteit voldoende ondersteund worden. De commissie heeft hier waardering voor.

Ondanks deze bevindingen is het van belang dat opleidingen blijven inspelen op de veranderende financiële randvoorwaarden, zoals ook in de zelfstudie wordt opgemerkt. De commissie kan zich vinden in strategie die hierbij wordt aangehouden; het behouden maar concentreren van begeleidingsintensieve onderdelen (zoals het schrijven van essays) en het afschaffen van vakken die weinig worden gevolgd en niet bijdragen aan het behalen van de eindkwalificaties. De commissie wijst naast deze mogelijkheden op het eventueel aangaan van samenwerkingsverbanden met verwante opleidingen. Tijdens de visitatie bleek dat ook in deze richting al is gedacht, maar dat plannen om eventuele samenwerkingsverbanden te realiseren nog in de kinderschoenen staan.

2.1.8. Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Voor evaluatie op vakniveau wordt gebruik gemaakt cursusevaluaties. Daarnaast wordt door de jaargroepvertegenwoordiging van studenten (JV) blokverslagen geschreven waarin elk vak besproken wordt. De resultaten van beide instrumenten worden besproken in de

Opleidingscommissie Sociologie (OCS) in aanwezigheid van de onderwijsdirecteur. Docenten, de OCS en de opleidingsdirecteur worden ook geïnformeerd over het slagingspercentage van alle vakken. In jaarlijkse “reflectiedagen” met opleidingsmanagement, staf en studenten worden aspecten zoals toetsbeleid, rendementen, en profiel van de opleiding kritisch besproken. Tijdens de visitatie zijn door verschillende gremia voorbeelden genoemd van wijzigingen die in de afgelopen jaren zijn doorgevoerd.

De commissie is onder de indruk van de opzet en de werking van het kwaliteitszorgsysteem. Tijdens de visitatie gaven zowel docenten als studenten aan dat zij betrokken zijn en gehoord worden als het gaat om de kwaliteit van het onderwijs. Uit de documentatie en gesprekken blijkt bovendien dat studenten en docenten enthousiast en tevreden zijn. De commissie heeft tijdens het bezoek ook de mogelijkheid gehad om met leden van de OCS te spreken. Zij heeft gezien dat deze groep studenten en docenten zeer betrokken is bij de kwaliteit van het onderwijs en actief invloed uitoefent om de kwaliteit te optimaliseren.

Verbeteringen naar aanleiding vorige onderwijsvisitatie

In de zelfstudie wordt beschreven welke wijzigingen hebben plaatsgevonden op basis van de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie. De commissie constateert dat een groot aantal van de aanbevelingen voldoende is opgepakt. Zo heeft zij vastgesteld dat:

- de cumulatie van de onderwijsprogramma's beter zichtbaar is;
- de doorstroomeis aan het einde van de propedeuse is verhoogd van 30 EC naar 40 EC, in combinatie met het invoeren van een formeel studieadvies (het BSA);
- het M&T-onderwijs is geïntensiveerd waarbij gebruik wordt gemaakt van voorbeeldtoetsen zodat duidelijkheid bestaat over de toetsing;
- hersteltrajecten bij toetsing zijn afgeschaft en aandacht bestaat voor intervisie bij toetsbeleid;
- onderzoek een explicietere plaats heeft gekregen in de route Beleid & Consultancy;
- het contact met alumni is verbeterd doordat actief alumnibeleid wordt gevoerd.

De commissie adviseert om deze lijn door te zetten in de komende periode met daarbij expliciet aandacht voor de verbetermaatregelen die tijdens deze visitatie opnieuw aan de orde waren; de aandacht voor kwalitatieve methoden en dataverzameling (zie 2.1.3); het verhelderen van het profiel van de masteropleiding (zie standaard 1); en het loslaten of beter uitwerken van de keuze om het bachelorwerkstuk als een gedefinieerd eindpunt van de bacheloropleiding in te voeren (zie standaard 3).

2.2. Overwegingen

De commissie concludeert dat de programma's, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen het voor instromende studenten mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren. De commissie waardeert de nadrukkelijke aandacht die in beide programma's bestaat voor zowel wetenschappelijke vorming als de beroepspraktijk, waarbij interne expertise op het gebied van kwantitatief onderzoek en contact met het werkveld in de vorm van projecten en stages een grote rol spelen. Deze benadering brengt wel risico's met zich mee. Er is relatief weinig aandacht voor de klassieke hoofdvragen en stromingen van de sociologie en voor kwalitatief onderzoek. Daarnaast hebben contacten vanuit het werkveld invloed op de inhoud en uitwerking van opdrachten, met als risico dat de invulling van de opdracht te ver af komt te staan van de sociologie. De commissie moedigt de opleidingen aan om te waarborgen dat alle eindkwalificaties behaald worden, zonder de focus op wetenschappelijk- en praktijkonderwijs te verliezen.

Het bachelorprogramma is doordacht opgebouwd waarbij het OMOP-model, gericht op de sociale ordes, centraal staat. Het is volgens de commissie duidelijk zichtbaar dat de eindkwalificaties terugkomen in de vakken en er sprake is van een cumulatieve opbouw van het programma, doordat de opleiding een helder onderscheid maakt tussen vakken gericht op *Kennis&Inzicht*, *Methoden&Technieken* en *Praktijkonderdelen*. De kennis en vaardigheden die studenten opdoen worden steeds geïntegreerd en toegepast in projecten, waardoor sprake is van een logische en doorlopende structuur en een samenhangend geheel. De commissie raadt aan om het projectonderwijs als leidraad te hanteren bij het formuleren van een concreet didactisch concept.

De commissie constateert dat het curriculum van de masteropleiding helder is opgezet, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het afstudeertraject (bestaande uit twee vakken, de stage en het scriptietraject) en vier specialisaties gericht op een specifiek beroepsprofiel. De commissie heeft enige zorgen over de theoretische basis, het sociologisch perspectief en daarmee het profiel van de opleiding. Om dit zichtbaarder te maken stelt de commissie zich achter de herziening die gepland is in september 2012 en adviseert de opleiding om meer vakken verplicht te stellen. Dit laatste zou volgens de commissie moeten bijdragen aan een verhoogde instroom van studenten vanuit andere universiteiten en meer sociologisch geïntende scripties.

De commissie is onder de indruk van de kwaliteit van het onderwijsgevend personeel. Zij heeft gezien dat het dekken van wetenschappelijke, maar ook inhoudelijke en beroepsgerelateerde eindkwalificaties wordt bevorderd doordat de inhoud van de opleidingen nauw verweven is met de expertise van de stafleden. Ook is gebleken dat er sprake is van bevlogen medewerkers met hart voor onderwijs. De geplande bezuinigen worden door het management en personeel goed opgepakt; door efficiënt gebruik te maken van het beschikbare onderwijspersoneel en op deze juist plekken in de curricula te kiezen voor concentratie of afschaffing van onderwijsonderdelen, wordt gezorgd dat bij terugloop van middelen de kwaliteit en kwantiteit van de begeleiding gewaarborgd kan worden.

De commissie constateert dat er vanuit de opleidingen veel oog is voor de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving, waarbij docenten en studenten nauw betrokken zijn en goed begeleid worden. Zo wordt de studievoortgang van studenten adequaat gecontroleerd en worden indien nodig maatregelen getroffen om deze te bevorderen. De kleinschaligheid van de opleiding draagt hier aan bij. De commissie vindt de rendementen te laag en waardeert het dat er maatregelen doorgevoerd worden om de lage rendementen te verhogen en dat deze niet ten koste zullen gaan van de kwaliteit van de opleiding.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1. Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1.1.) en vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.1.2.).

3.1.1. Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid

In de zelfstudie wordt beschreven dat naar aanleiding van de veranderingen in de WHW ten aanzien van de bevoegdheden van de examencommissie, die sindsdien eindverantwoordelijk is voor de kwaliteit van de toetsing, in 2012 een universiteitsbreed toetsbeleid is vastgesteld. Dit beleid is in de faculteit en vervolgens op het niveau van de opleidingen Sociologie nader uitgewerkt. De examencommissie heeft op basis hiervan een systeem opgezet waardoor zij meer inzicht heeft in de kwaliteit van tentamens. Een belangrijk onderdeel is de verplichte collegiale toets voorafgaand aan het tentamen en een evaluatie van het tentamen achteraf door middel van een toetsanalyse en aan de hand van de cursusevaluatie.

De methode van bepaling van het eindcijfer, het cijfer voor de verschillende onderdelen en weging daarvan worden vooraf aan de toetsing door de docent vastgelegd. Studenten krijgen deze informatie en worden op de hoogte gesteld van wat ze op het tentamen of bij de beoordeling van het te maken werkstuk kunnen verwachten. Na afloop van het tentamen wordt altijd de mogelijkheid van inzage in tentamen en een nabespreking geboden. In toenemende mate laten docenten werkstukken (ook) via de elektronische leeromgeving inleveren, waardoor met gespecialiseerde software (Ephorus) gecontroleerd wordt op plagiaat of fraude.

Toetsvormen

De commissie heeft verschillende toetsvormen die in de opleidingen toegepast worden bestudeerd. Zij heeft gezien dat er sprake is van een doordacht en gevarieerd geheel aan toets(vorm)en, geschikt om te bepalen of studenten beschikken over de geformuleerde eindkwalificaties. Toetsvormen worden passend bij vorm, inhoud en leerdoelen van het vak in het onderwijs- en examenreglement (de OER) vastgelegd. De onderwijscommissie geeft regelmatig advies over geschiktheid van de gekozen toetsvormen.

Tijdens de visitatie gaven studenten aan dat zij tevreden zijn over de afwisselende toetsvormen en de wijze waarop door de opleidingen met toetsing wordt opgegaan. Als voorbeeld noemden zij dat er adequaat gereageerd wordt als er sprake is van meeliftgedrag tijdens een groepsopdracht. De commissie heeft gezien dat hier inderdaad aandacht voor is. Op basis van groepsevaluaties en observaties van de docent worden in een aantal projecten gedifferentieerde beoordelingen van studenten bij een gezamenlijk eindproduct gegeven.

In de bacheloropleiding zijn per programma verschillende toetsvormen te onderscheiden. De *KEI-vakken* worden getoetst met reguliere tentamens, meestal bestaande uit essayvragen, en/of een afsluitend werkstuk al dan niet voorafgegaan door kleinere schrijfoopdrachten. Voor de *ME&T-vakken* zijn er naast het reguliere tentamen tussenopdrachten en practica die meetellen voor het eindcijfer. Deze ondersteunen bij het oefenen, verwerken en leren beheersen van de stof en vormen een wezenlijk onderdeel van de toetsing. In de gehele opleiding wordt veel aandacht besteed aan (het toetsen van) vaardigheden in practica en werkgroepen onder begeleiding van docenten en studentassistenten. Naast de beoordeling van de inhoudelijke kwaliteit wordt hier ook de schrijfvaardigheid beoordeeld. Hiervoor gebruiken docenten een formulier dat door de docent schrijfvaardigheid is uitgewerkt.

Zoals ook in de zelfstudie wordt beschreven, herkent de commissie een opbouw in het toetsprogramma, waarbij de toetsvormen in toenemende mate zelfstandigheid van de student vereisen. In de propedeuse worden alle fasen begeleid: studenten krijgen feedback op schrijfoopdrachten, cijfers of bonuspunten en feedback voor ingeleverde statistiekopgaven, en studiepunten voor (verplichte) deelname aan de studiewerkgroepen. In de postpropedeutische bachelorfase wordt in toenemende mate verwacht dat studenten in staat zijn om zelfstandig te werken. In het vaardigheidstraject worden studenten aangezet om hun competenties verder te ontwikkelen door middel van zelfreflectie met terugkoppeling naar de coördinator. Het *Bachelorwerkstuk* vormt de eerste afsluiting van de academische vorming.

Reguliere mastervakken worden volgens de zelfstudie getoetst met tentamens, meestal bestaande uit essayvragen, en/of een afsluitend werkstuk al dan niet voorafgegaan door kleinere schrijfoopdrachten. Veel vakken in het masterprogramma hebben een projectkarakter, in de zin dat een werkstuk of essay het belangrijkste onderdeel van de beoordeling vormt. Al deze werkstukken en essays worden geheel individueel en zelfstandig uitgevoerd. De stage wordt afgesloten met een stageverslag voor de opleiding, aangevuld met een reflectieverslag. Er vindt een toetsing plaats door de interne stagebegeleider, die meestal ook de masterscriptiebegeleider is, en de stagecoördinator. Soms is een stagerapport een integraal onderdeel van het stageverslag voor de stage verlenende instantie.

Scriptieprocedure bacheloropleiding Sociologie

Studenten ronden de bacheloropleiding af met wetenschappelijk artikel over een kwantitatief empirisch onderzoek op basis van een bestaande dataset. Het eindproduct is individueel, maar komt binnen een vak tot stand, met een vastgestelde structuur, meerdere deadlines, tussenopdrachten en (individuele) feedback. De beoordelingscriteria zijn weergegeven in een document met een beoordelingsschema dat bij aanvang van de cursus beschikbaar is in de elektronische leeromgeving. De eindopdracht wordt door zowel de eerste begeleider als de coördinator aan de hand van de beoordelingscriteria beoordeeld. De eerste begeleider doet een cijfervoorstel; de coördinator van het vak bepaalt het definitieve cijfer. Getalenteerde studenten schrijven een verzwaarde vorm van de bachelorscriptie. Zij hebben meer vrijheid in het kiezen van een onderwerp, het formuleren van een vraagstelling en het verzamelen van data.

Om het eindniveau van de bachelorstudenten te bepalen, heeft de commissie 15 bachelorscripties bestudeerd (zie 3.1.2). Zij heeft daarbij vastgesteld dat het strakke format waarbinnen studenten werken leidt tot een smalle toetsing van eindkwalificaties. Hoewel de commissie door het opvragen van meerdere werkstukken uit het derde bachelorjaar uiteindelijk een goed beeld heeft gekregen van het eindniveau, pleit zij voor een bredere opzet van de bachelorscriptie. Door te waarborgen dat de scriptie een meer geïntegreerd

eindwerkstuk is waarin studenten kunnen laten zien dat zij over alle eindkwalificaties beschikken, ontstaat een beter beeld van hun eindniveau.

De commissie verbaasde zich over de schoolse en zeer strakke opzet van het vak rondom de bachelorscriptie. Hoewel studenten tijdens de visitatie lieten weten dat zij hier geen problemen mee hebben, en deze opzet de studievoortgang van studenten ten goede komt, zou de commissie graag zien dat niet alleen getalenteerde maar ook reguliere studenten meer vrijheid hebben binnen het onderzoeksproces. Hun werkstuk zou gebaat zijn bij een betere theoretische onderbouwing en meer keuzevrijheid ten aanzien van methoden en dataverzameling. De commissie heeft er vertrouwen in dat bachelorstudenten in deze fase van de studie in staat zijn om deze vrijheid zinvol en voor de gestelde deadlines te vertalen naar een creatiever, en meer eigen eindproduct.

Als laatste merkt de commissie op dat de opzet van het vak waarbinnen de scriptie geschreven wordt op dit moment vrij kwetsbaar is, aangezien er vanuit de opleiding slechts één docent verantwoordelijk is voor de bewaking van de voortgang van alle studenten gedurende het scriptieproces. Hoewel de commissie vertrouwen heeft in de kwaliteiten van deze docent, is zij van mening dat het eindwerkstuk van een opleiding het belangrijkste onderdeel vormt en daardoor gedeelde verantwoordelijkheid vereist.

Masteropleiding Sociologie

In de zelfstudie wordt beschreven dat studenten de mogelijkheid hebben te kiezen uit een aanbod van stageplaatsen en scriptieonderwerpen. Ook is het mogelijk bij een van de wetenschappelijke medewerkers van sociologie een interne stage te lopen, vaak gerelateerd aan een onderzoekslijn van de afdeling. Aan de stage is de voorwaarde verbonden dat studenten zelfstandig een vooraf geformuleerde opdracht uitvoeren. De opleiding stimuleert studenten de stage zo te kiezen en in te richten dat deze aansluit op de gekozen route en voorbereidt op de masterscriptie. Voorafgaand aan de stage beoordeelt een begeleidend staflid aan de hand van de stageopzet of de door de student voorgestelde activiteiten voldoende overeenkomst vertonen met de beroepspraktijk van een professioneel socioloog. De stage wordt afgesloten met een stageverslag. Bij het schrijven van de scriptie wordt een student begeleid door een docent die over het algemeen zelf actieve onderzoeker is, om de kwaliteit van de masterscriptie te waarborgen. Daarnaast is er een referent, die altijd lid moet zijn van de vaste staf van Sociologie. Begeleider en referent toetsen of de scriptieopzet, die gemaakt wordt voorafgaand aan het scriptieonderzoek, voldoende inhoudelijke basis biedt om tot een goed onderzoek te komen binnen de daarvoor gestelde tijd. Uiteindelijk komen begeleider en docent tot een gezamenlijk oordeel over de kwaliteit van het eindproduct.

De commissie heeft bij het bestuderen van de masterscripties gezien dat er over het algemeen sprake is van goede scripties, maar dat het scriptieonderwerp en de uitwerking hiervan niet altijd sociologisch van aard is. Volgens de commissie zou juist uit een eindproduct moeten blijken dat afgestudeerden daadwerkelijk zijn opgeleid tot sociologen, onder andere zodat studenten hun scriptie kunnen gebruiken om hun kwaliteiten te tonen aan de arbeidsmarkt. De commissie stelt dat bovenstaande procedure zodanig aangepast moet worden dat in een vroeg stadium vermeden wordt dat het onderzoek van studenten onvoldoende sociologisch is. Tijdens de visitatie bleek dat de opleiding zich herkent in deze constatering van de commissie en de plannen die op dit vlak reeds bestaan op korter termijn zwaarder aan zal zetten.

De commissie ziet de koppeling tussen de stage en het schrijven van de scriptie als een risico dat kan leiden tot masterscripties die onvoldoende sociologisch van karakter zijn. Tijdens de

visitatie heeft zij hier met verschillende gremia over gesproken. Hierbij bleek dat studenten zelf kunnen kiezen of zij de stage gebruiken als input voor hun masterscriptie. De examencommissie liet weten dat de meeste studenten deze keuze maken. De commissie kan zich hier in principe vinden, maar wijst er op dat de invloed van de opdrachtgever op de inhoud van de scriptie zodanig kan worden dat studenten hun onderwerp te veel afstemmen op de wens van de opdrachtgever en de opleiding niet kan garanderen dat de student afstudeert op een sociologisch onderwerp. De commissie vindt dat dit vermeden moet worden. Zij denkt bijvoorbeeld aan oplossingen waarbij de eerste begeleider altijd verbonden is aan de opleiding Sociologie, en het laatste woord heeft over het onderzoeksvorstel van studenten. Daarnaast kan gedacht worden aan een constructie waarbij in de beoordelingscriteria en formulieren expliciet staat opgenomen dat het moet gaan om een sociologisch onderwerp, bijvoorbeeld doordat de relatie met het OMOP-model aangetoond moet kunnen worden.

De commissie heeft gezien dat de examencommissie zeer betrokken is bij de kwaliteit van de masterscripties. Er is twee jaar geleden een systeem ingevoerd waarin de scriptiebegeleider samen met de referent een beoordelingsformulier invult, dan wel een eigen beoordeling schrijft. De examencommissie gebruikt dit formulier bij de eigen beoordeling en toetsing van de masterscripties. Het doel van deze beoordeling heeft een formeel maar ook een inhoudelijk aspect. Bij vragen of onduidelijkheden over inhoud en/of beoordeling wordt contact opgenomen met de beoordelaars. De commissie heeft waardering voor deze inzet. Zij moedigt de examencommissie echter aan om haar tijd juist te besteden aan het waarborgen van de kwaliteit van het scriptieproces, in plaats van een brede check op het eindniveau van de scripties uit te voeren. Zo zou de examencommissie er op toe moeten zien dat de begeleider verantwoordelijk is voor het waarborgen van voldoende sociologisch gehalte van de scripties in het eerste stadium van het scriptietraject. Door middel van een steekproef zou de examencommissie na kunnen gaan of studenten afstuderen met scripties met duidelijk sociologische signatuur.

3.1.2. Gerealiseerde eindkwalificaties

Om een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie zowel voor de bachelor- als voor de masteropleiding 15 scripties opgevraagd (zie Bijlage 8). Bij het selecteren van de scripties is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

Het is de commissie over het algemeen opgevallen dat in scripties, toetsen en opdrachten weinig puur sociologische literatuur wordt gebruikt. Zij heeft gezien dat het gevaar bestaat dat een sociologische vraag oplost in een hoeveelheid aan deelspecialismen als criminologie en sociale psychologie. De commissie vraagt de opleiding ervoor te waken dat het eindresultaat te ver af staat van een sociologische invulling (zie ook 2.1.4 en 3.1.1.)

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie heeft voorafgaand aan de visitatie haar bevindingen ten aanzien van de bachelorscripties besproken. Zij kwam daarbij tot de conclusie dat het als gevolg van de opzet van deze scripties niet gemakkelijk is om een beeld te krijgen van het niveau van de individuele student. Er wordt gebruik gemaakt van een bestaand format, waardoor studenten gedwongen worden om te werken volgens een vast stramien en weinig sprake is van eigen inbreng en reflectie. Het gevaar dat deze aanpak met zich meebrengt, is dat studenten het format adequaat weten te hanteren, terwijl zij onvoldoende besef hebben van de gedachte achter en de gevolgen van hun handelingen. Zo heeft de commissie geconstateerd dat in enkele van de scripties termen op verkeerde wijze werden toegepast en geïnterpreteerd.

De commissie heeft de scripties beoordeeld rekening houdend met de opzet van de opdracht. Over het algemeen kwam het cijfer dat de commissie toekende aan de scripties overeen met het cijfer dat was toegekend door de beoordelaar, met verschillen van maximaal een half punt. Hoewel scripties beoordeeld met een laag cijfer bijvoorbeeld een goede structuur bevatten en goed leesbaar zijn, ontbreekt een kritische blik of is niet consequent vanuit een probleemstelling naar een conclusie toegewerkt. Een andere scriptie beoordeeld met een laag cijfer bevat een goede hypothese die adequaat wordt uitgewerkt, maar bevat onvoldoende gebruik van recente literatuur en verwijzingen naar de relevantie van bevindingen. Scripties beoordeeld met een hoog cijfer worden gekenmerkt door goed geformuleerde probleemstellingen, gebruik van relevante literatuur die adequaat wordt verwerkt, een uitvoerige verantwoording, heldere operationalisering en duidelijke conclusies. Er wordt verwezen naar beperkingen van de studie en aanbevelingen voor verder onderzoek.

Hoewel de commissie vindt dat de bachelorscriptie een goede oefening is en het niveau van m.n. de kwantitatieve data-analyse dat studenten laten zien zeker aan de maat is, was zij op basis van enkel de scripties niet in staat om een oordeel over het eindniveau van studenten te vormen. Zij heeft daarom naast de bachelorscripties ook kennis genomen van tussentijdse- en eindtoetsen van de bacheloropleiding. Daarnaast heeft zij na afloop van het bezoek uitwerkingen van de opdracht *Onderwijssociologie* bestudeerd van in totaal 14 studenten.

De commissie constateert dat de opdrachten *Onderwijssociologie* een betere indruk geven van de verworven competenties van studenten. De werkstukken zijn breder opgezet en zijn sterker te vergelijken met een onderzoeksverslag. Zo is het de bedoeling dat studenten, weliswaar in een groep, eigen data verzamelen die als input dient voor het verslag. De commissie is tot de conclusie gekomen dat ook wat betreft deze opdrachten de cijfergeving overeenkomt. De werkstukken die streng zijn beoordeeld bevatten bijvoorbeeld vage definities en zijn zwak van structuur. Studenten die een hoog cijfer hebben gekregen, hebben laten blijken dat zij zicht hebben op de zwakke punten van de door hen toegepaste methode en hebben in reactie daarop een betere meting van variabelen ontwikkeld en gebruikt. Ook wordt bij deze werkstukken de probleemstelling, de hypothese en het theoretisch model adequaat gepresenteerd en is er sprake van een goed leesbaar verslag.

De commissie concludeert dat zowel de bachelorscripties als de opdracht *Onderwijssociologie* die zij heeft ingezien geen kritische ondergrens overschrijden; er zijn geen scripties of opdrachten die door de commissie als onvoldoende beoordeeld worden. Daarnaast stelt zij vast dat de bachelorscripties en opdrachten samen een goed en positief beeld geven van het eindniveau van de bachelorstudenten. Ondanks deze bevindingen pleit de commissie, zoals eerder beschreven, voor het herzien van het curriculum zodat er sprake is van één afsluitend bachelorwerkstuk dat inzicht geeft in het eindniveau van studenten. Deze opzet zou bijdragen aan het in kaart brengen van de cumulativiteit en het civiel effect van de opleiding. Daarnaast vindt de commissie het van belang dat voor buitenstaanders uit een afsluitend werkstuk het behaalde eindniveau blijkt, onder andere omdat bachelorstudenten in de nabije toekomst vermoedelijk vaker uit zullen stromen en op deze wijze hun niveau kunnen aantonen aan potentiële werkgevers (zie standaard 2).

Masteropleiding Sociologie

Op basis van de scripties die de commissie heeft ingezien voorafgaand aan het bezoek, stelt zij vast dat masterstudenten het beoogde niveau bereiken. De commissie is positief over het niveau van de scripties en het onderzoek dat door studenten is uitgevoerd. Echter, de onderzoeksvragen en onderwerpen waren in meerdere gevallen volgens de commissie onvoldoende sociologisch van aard. Zij heeft de indruk dat dit het gevolg is van de invloed

die de externe opdrachtgever heeft op het onderzoek dat door studenten wordt uitgevoerd en adviseert hiertoe de scriptieprocedure te herzien (zie 3.1.1).

Ondanks bovenstaande aanbeveling constateert de commissie dat alle scripties terecht met een voldoende zijn beoordeeld. Ook de scripties beoordeeld met een laag cijfer vond de commissie in alle gevallen voldoende. Ondanks bijvoorbeeld een beperkte literatuurlijst, een oppervlakkige verwerking van gegevens of een onlogische structuur was er volgens de commissie over het algemeen sprake van een goede schrijfstijl en probleemstelling. De resultaten en analyses leiden tot interessante conclusies, hoewel deze zoals eerder benoemd niet in alle gevallen sociologisch van aard zijn. De commissie is onder de indruk van de scripties beoordeeld met een hoog cijfer. Bij deze scripties is bijvoorbeeld sprake van een zeer goede verwerking van literatuur en verantwoording en uitvoering van het onderzoek. Ook de controleerbaarheid van het onderzoek, de conclusie en discussie en de structuur en leesbaarheid van de scriptie zijn bij deze scripties goed in orde.

De commissie concludeert dat de scripties over het algemeen van acceptabel niveau zijn en laten zien dat masterstudenten beschikken over het eindniveau dat van hen verwacht mag worden. De commissie heeft er vertrouwen in dat het wijzigen van de scriptieprocedure op korte termijn zal waarborgen dat de onderwerpen van de scripties dichter bij de sociologie zullen liggen en daarmee beter laten zien dat studenten deze specifieke opleiding op masterniveau afronden.

3.2. Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het universiteitsbrede toetsbeleid is vertaald binnen de faculteit en de opleidingen. De commissie is onder de indruk van de betrokkenheid van de examencommissie, en stelt vast dat er vanuit dit gremia voldoende controle bestaat over de kwaliteit van toetsen. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleidingen en het niveau van de studenten; gedurende de opleidingen wordt steeds meer zelfstandigheid van studenten verwacht.

De commissie concludeert dat zowel bachelor- als masterstudenten aan het einde van de opleiding beschikken over een adequaat eindniveau. Om dit vast te kunnen stellen heeft de commissie meerdere derdejaars bachelorstukken beoordeeld, aangezien de bachelorscriptie slechts een smalle toetsing van eindkwalificaties is en de commissie enkel op basis van de scripties onvoldoende zicht had op de mate waarin alle eindkwalificaties bereikt worden. Hoewel het geheel aan stukken een goede en positieve indruk geeft van het eindniveau van bachelorstudenten, pleit de commissie voor een bredere en minder schoolse opzet van de scriptie, waarbij sprake is van één afsluitend bachelorwerkstuk waarin de eindkwalificaties worden getoetst. Deze opzet draagt bij aan het in kaart brengen van de cumulativiteit en het civiel effect van de opleiding.

De commissie is positief over het niveau van de masterscripties. Het scriptieonderwerp is echter niet altijd voldoende sociologisch van aard, mede door de zeggenschap die de externe opdrachtgever heeft over de uitvoering van het onderzoek. De commissie raadt aan om het scriptieproces en de beoordelingscriteria zodanig te herzien dat de begeleider vanuit de opleiding primair verantwoordelijk is voor de opzet en uitvoering van het onderzoek. Zij heeft er op basis van de gesprekken tijdens de visitatie vertrouwen en dat de opleiding hier op korte termijn in zal slagen.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Het eindoordeel over de *Bacheloropleiding Sociologie* is **voldoende**.

Het eindoordeel over de *Masteropleiding Sociologie* is **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. J.L. Peschar (1944) studeerde sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde er in 1975. Tot 1989 werkte hij als universitair hoofddocent Researchmethoden aan de RU Groningen en vervolgens tot 2006 als hoogleraar onderwijssociologie. Peschar was onderzoekskoördinator bij een Oost-West- instituut van de UNESCO in Wenen, voorzitter en lid van nationale onderwijs-evaluatieprogramma's (Basisvorming, Weer Samen Naar School, Passend onderwijs). Hij was vele jaren intensief betrokken bij het ontwikkelen van onderwijs-indicatoren bij OECD, waarbinnen het PISA-programma tot stand kwam. De Corvina Universiteit in Budapest verleende hem in 1994 een eredoctoraat. Hij was Decaan van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen in Groningen en voorzitter en lid van onderwijs- en onderzoeksvisitatiecommissies in Nederland, Vlaanderen, Duitsland en Portugal.

A.A.M. Boomgaars is student van de bacheloropleiding Sociologie en premaster Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Hij begon in 2008 met zijn studie op de UvA en is actief betrokken geweest bij die sociologie-opleiding. Zo heeft hij onder andere in de opleidingscommissie gezeten, was hij studentvoorlichter, hoofdredacteur van het UvA-blad Sociologisch Mokum en heeft hij in de sollicitatiecommissie voor nieuwe sociologiedocenten gezeten. Momenteel schrijft hij zijn bachelorscriptie op het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waar hij onderzoek doet naar provinciaal gedoogbeleid en de discretionaire ruimte van het ambtelijk apparaat daarbinnen.

Prof. dr. T. Gautschi is hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie aan de Universiteit Mannheim. Hij studeerde economie en sociologie aan de Universiteit Bern (Zwitserland) en promoveerde 2002 op het proefschrift *Trust and Exchange* aan de Universiteit Utrecht (promotoren: Prof. Werner Raub, Prof. Jeroen Weesie en Prof. Chris Snijders). Hij was daarna UD aan de Technische Universiteit Eindhoven en UD aan de Universiteit Bern. Sinds 2009 is hij hoogleraar Methoden en Statistiek aan de Universiteit Mannheim (Duitsland). Aan de Universiteit Mannheim bekleedt Thomas Gautschi diverse organisatorische functies, waaronder decaan van onderwijs.

Prof. dr. I. Glorieux is gewoon hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij geeft cursussen over sociale ongelijkheid, methodologie, sociologische theorie, cultuurpolitiek en tijdssociologie. Hij doet onderzoek naar de tijdsbesteding van de Vlamingen en analyseert de tijdsbesteding van de Belgen op basis van gegevens verzameld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Hij is verder ook betrokken bij longitudinaal interuniversitair onderzoek over de transitie van school naar werk (SONAR) en doet onderzoek naar cultuurparticipatie. Ignace Glorieux is bestuurslid van de International Association for Time Use Research (IATUR), lid van het European Research Network on Transitions in Youth en lid van de expertgroep van Europese tijdsonderzoekers die het European Time Use Research Program van EUROSTAT superviseert. Van 2000 tot 2008 was hij voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Sociologie. Aan de Vrije Universiteit Brussel bekleedt Ignace Glorieux diverse organisatorische functies, waaronder het lidmaatschap van de Raad van Bestuur, de Senaat, het Faculteitsbestuur en de Onderzoeksraad. In 2004 en 2005 was hij lid van de onderzoeksvisitatiecommissie 'Sociale Wetenschappen' in Nederland. Hij was betrokken bij de visitatie van de Universiteit van Tilburg in verband met zijn specifieke expertise op het gebied van de vrijetijdswetenschappen.

Prof. dr. J. de Haan is hoofd van de onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving,

aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij studeerde sociologie in Utrecht en deed aansluitend promotieonderzoek bij de onderzoeksschool ICS. In 1994 promoveerde hij op het proefschrift *Research groups in Dutch sociology*. Sinds 1994 is hij verbonden aan het (SCP) waar hij eerst als onderzoeker en later als projectleider onderzoek deed naar cultuurparticipatie in Nederland. Sinds 1998 is hij betrokken bij onderzoek naar de verspreiding en het gebruik van moderne informatie- en communicatietechnologie (ICT). Recente projecten waar hij aan werkte hadden betrekking op de digitale generatie, verschillen in digitale vaardigheden en de digitalisering van cultuur. In de periode 2004-2006 was hij secretaris van de KNAW-verkenningcommissie Sociologie.

M. Haerden is student van de bacheloropleiding Sociologie en Honoursacademy aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij bevindt zich in het 3^e jaar van zijn bacheloropleiding en zit in de afrondende fase van het Honoursprogramma. In het kader van zijn studievereniging was hij in het jaar 2011-2012 hoofdverantwoordelijk voor het organiseren van een studiereis. Mathijs Haerden neemt tevens deel aan de eerste Netherlands-Asia Honours Summer School, waarvoor in totaal 30 studenten van 13 universiteiten in Nederland zijn geselecteerd. Hij is in de zomer van 2012 voor zes weken naar Hong Kong en Sjanghai gegaan om een case-study uit te voeren en enkele cursussen te volgen aan de Chinese University of Hong Kong.

Prof. dr. D. Jacobs is hoogleraar Sociologie aan de Université Libre de Bruxelles. Zijn voornaamste onderzoeksthema's zijn integratie van etnische minderheden, politieke participatie van allochtonen en onderwijssociologie. Hij studeerde sociologie aan de Universiteit Gent (1993) en haalde zijn doctoraat in de sociale wetenschappen aan de Universiteit Utrecht (1998). Hij was in 2009-2010 intern coördinator van de onderzoeksevaluatie politieke en sociale wetenschappen aan de Université Libre de Bruxelles. In 2010-2011 was hij gedurende drie maanden gasthoogleraar aan het Urban Studies Priority Research Programme van de Universiteit Amsterdam in het departement politieke wetenschappen. Jacobs is houder van een ERC Starting Grant voor het project *Equal opportunities for migrant youth in educational systems with high levels of social and ethnic segregation – assessing the impact of school team resources*.

Dr. W. Jansen is emeritus universitair docent Sociologie aan de Universiteit Utrecht. Hij behaalde in 1971 het doctoraalexamen Sociologie aan de Rijksuniversiteit Utrecht, met als specialisaties methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en sociale psychologie. In 1987 promoveerde hij op het proefschrift "*Operationaliseren: Traditie en Kritiek*". Van 1972 tot 2011 was hij als docent/onderzoeker verbonden aan achtereenvolgens het Sociologisch Instituut, de vakgroep Theorie en Methodologie van de Sociologie en de vakgroep Empirisch-Theoretische Sociologie van de Universiteit Utrecht. De laatste decennia was hij voor wat betreft zijn onderwijs verbonden aan de vakgroep Methodenleer en Statistiek en voor wat betreft zijn onderzoek aan het "Interuniversity Center for Social Science Theory and Methodology" (ICS). Vanaf de oprichting in 1999 tot aan 2011 was hij ook verbonden aan het "University College Utrecht". In onderzoek heeft hij zich bezig gehouden met modellen voor sociale stratificatie en mobiliteit, met methoden voor dataverzameling, met inkomensongelijkheid tijdens perioden van markttransitie en met (de geschiedenis van) de beeldstatistiek.

Prof. Dr. Mart-Jan de Jong is hoogleraar Sociologie aan de Roosevelt Academy. Hij behaalde in 1979 zijn Doctoraal Sociologie aan de Universiteit Utrecht. Hij is vervolgens als universitair hoofddocent Sociologie gestart aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 1987 behaalde de Jong zijn Doctoraat in de sociale wetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, en werd hoofddocent Sociologie. Vanaf 2004 tot op

heden is hij hoogleraar Sociologie aan de aan de Roosevelt Academy. Mart-Jan de Jong heeft boeken, artikelen en rapporten gepubliceerd op het terrein van het onderwijs voor kinderen van migranten, de multiculturele samenleving, en de herziening van de verzorgingsstaat. Daarnaast schreef hij een Nederlands en een Engels studieboek over de iconen van de theoretische sociologie.

Prof. dr. N. Wilterdink is emeritus hoogleraar Sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij studeerde sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 1998 is hij hoogleraar Cultuursociologie aan deze universiteit. Daarvoor was hij universitair hoofddocent aan deze universiteit, daarnaast bekleedde hij een aantal jaren aan de Universiteit Utrecht de Norbert Elias leerstoel in de studie van langetermijnprocessen. Hij was in 1986-87 research fellow aan het Europees Universitair Instituut te Florence en in 1996 gasthoogleraar aan de University of Minnesota in Minneapolis. Wilterdink is redacteur van het tijdschrift Sociologie.

Dr. J. Winkels is historicus en socioloog en promoveerde in 1990 op een onderzoek naar gezag. Hij is momenteel directeur van het ITS, een instituut van de Radboud Universiteit Nijmegen (RU), dat vooral toegepast onderzoek uitvoert op het terrein van het onderwijs, de zorg en de arbeidsmarkt. Hij is voormalig vice-voorzitter van het College van Bestuur van de RU en werkte veertien jaar bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Recent was hij als onderzoeker actief in projecten over de rol van maatschappelijke voorhoedes in het onderwijs, het studeren met een functiebeperking in het hoger onderwijs, procesevaluaties van NWO-programma's, de programmering van onderzoek aan een hogeschool en de introductie van intakegesprekken aan een universiteit.

Bijlage 2: Bezoekprogramma

Tijd	Gesprek	Betrokken groepen
8.30 – 9.30	Management	Prof.dr. A. (Andreas) Flache – Adjunct hoogleraar. Opleidingsdirecteur Prof.dr. R.P.M. (Rafael) Wittek – Hoogleraar. Onderzoeksdirecteur. Lid Programmacommissie. Dr. H. (Hilde) Steenbergen – Onderwijscoördinator, studieadviseur en docent.
9.30 – 10.30	Studenten	H. (Hannah) Achterbosch – 3 ^e jaars student. J.D. (Jelger) van Zaane – 3 ^e jaars student. B. (Bram) Hogendoorn – 2 ^e jaars student. B. (Berber) Harkema – 2 ^e jaars student. K.J. (Kasper) Nelissen - 1 ^e jaars student. J. (Jan) Waaksma – 1 ^e jaars student. R.E. (Ronald) Kielman – Masterstudent.
10.30 – 11.15	Docenten	Dr. R.J.J. (Rudi) Wtelers - UHD. Dr. R.C. (Rita) Smaniotto - Docent. Dr. L. (Liesbet) Heyse – UD. Dr. A.C. (Arie) Glebbeek - UHD. G.E. (Gijs) Huitsing Msc. - Aio.
11.15	Pauze	Visitatiecommissie
11.30 – 12.00	Opleidingscommissie Coordinator jaargroep- vertegenwoordiging.	Prof.dr. D.R. (René) Veenstra Dr. J.M.E. (Mark) Huisman Dr. M.E.G.M. (Menno) Rol C.I. (Claartje) van der Wilk –H.J. (Joost) ten Brake E.M. (Erzsi) de Haan W. (Wouter) Santing W.A. (Wieteke) Smit
12.00 – 12.45	Lunch	
12.45 – 13.30	Examencommissie & studieadviseur	Dr. M.A.J. (Marijtje) van Duijn Dr. J.K. (Jan Kornelis) Dijkstra Dr. M.H. (Rie) Bosman T.W. (Tessa) Veenstra Msc
13.30 – 14.00	Alumni	M.P.W.J. (Mayke) Bosman Msc Drs. A.T. (Annelies) Kruize C.J. (Cissy) Pater Msc S.S. (Simon) Cats Msc J. (Jeroen) van der Graaf Msc M. (Marchien) Angeli Msc
14.00-14.30	Voorbereiden eindgesprek	Visitatiecommissie
14.30 – 15.30	Management	Prof.dr.H.A.L. Kiers, decaan en portefeuillehouder onderzoek Prof.dr. A.J.J.M. Ruijsenaars , vice-decaan en portefeuillehouder onderwijs Prof.dr. A. (Andreas) Flache – Adjunct hoogleraar. Opleidingsdirecteur Prof.dr. R.P.M. (Rafael) Wittek – Hoogleraar. Onderzoeksdirecteur. Lid Programmacommissie. Dr. H. (Hilde) Steenbergen – Onderwijscoördinator, studieadviseur en docent.
17.30 – 17.45	Mondelinge rapportage	Alle belangstellenden
17.45 – 18.15	Borrel	Alle belangstellenden

Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader Sociologie

1. Inleiding en het referentiekader

Het domeinspecifiek referentiekader Sociologie 2011 is opgesteld ten behoeve van de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die binnen het cluster Sociologie 2011 vallen. In het referentiekader worden de minimumeisen geformuleerd waar een wetenschappelijke opleiding in een (deel)gebied van de sociologie aan moet voldoen. Met behulp van dit referentiekader kunnen de opleidingen sociologie de gemaakte keuzes nader beargumenteren en aantonen dat aan de criteria uit het accreditatiekader van de NVAO wordt voldaan.

2. Doelstellingen, niveau en oriëntatie van de opleidingen

De doelstellingen van de opleidingen brengen tot uitdrukking dat de opleidingen studenten zowel inhoudelijk als academisch vormen. Dit betekent dat studenten tijdens de opleiding kennis en inzicht krijgen in het vakgebied van de sociologie en dat ze zowel relevante vakspecifieke als algemene academische vaardigheden verwerven. De opleidingen benadrukken daartoe: de kenmerken en waarde van wetenschappelijk onderzoek in de sociologie; het belang van kennis van en inzicht in theorie en methodologie; het belang van kennis van en inzicht in de belangrijkste maatschappelijke instituties en sociale problemen van een moderne samenleving, de maatschappelijke toepassing, en het kunnen reflecteren op eigen werk en het werk van anderen. De opleidingen bieden zodoende een kader waarbinnen de student leert om de verworven kennis en inzichten op een wetenschappelijk verantwoorde manier toe te passen.

De opleidingen bereiden studenten voor op een maatschappelijke loopbaan of verdergaande wetenschappelijke opleiding waarin de kennis en vaardigheden die zij tijdens de studie verworven hebben relevant zijn. Het gaat daarbij in het algemeen niet zozeer om de voorbereiding op een bepaald, nader te specificeren beroep of functie, maar veeleer om het verwerven van een academische houding en de academische vaardigheden die in verschillende functies op academisch niveau worden gevraagd. De bachelorfase is onvervangbaar voor de ontwikkeling van een generieke academische denkwijze. In het bachelor programma leren studenten hoe sociologie past binnen het breder palet van maatschappijwetenschappen, en leren zij wetenschappelijke vragen in een bredere maatschappelijke context te plaatsen. Het belang van de bachelor bij de ontwikkeling van academische vaardigheden in aanmerking nemend, moeten voorzieningen om studenten met een hbo-bachelordiploma voor te bereiden op een instroom in een wo-master vooral gericht zijn op het tot ontwikkeling brengen van een academische denkwijze en het vullen van methodische hiaten. Dit omvat het versterken van het inzicht in de samenhang tussen de afzonderlijke kennisgebieden, het zich eigen maken en gebruiken van onderzoeksmethoden alsmede het leren reflecteren op de resultaten van (eigen) onderzoek.

Een bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding die opleidt tot een elementair academisch niveau. Studenten die een bacheloropleiding hebben afgerond, voldoen aan de voorwaarden voor toelating tot een universitaire masteropleiding. Een masteropleiding biedt ten opzichte van de bacheloropleiding verdieping en in veel gevallen specialisatie binnen de sociologie. De masteropleiding biedt ook meer gespecialiseerde voorbereiding op de toekomstige werkkring, zoals onderzoeksinstellingen, overheid en bedrijfsleven.

3. De eindkwalificaties

Eindkwalificaties van een *bacheloropleiding* brengen tot uitdrukking dat studenten die de opleiding sociologie hebben afgerond, beschikken over kennis en inzicht in de sociologie en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatieve en leervaardigheden op een meer basaal academisch niveau. Daarnaast wordt verwacht dat de eindkwalificaties gerelateerd zijn aan de vereisten voor toegang tot een (tenminste één) masteropleiding en eventueel de beroepspraktijk. De eindkwalificaties van alle *masteropleidingen* brengen tot uitdrukking dat studenten die de opleiding hebben afgerond, beschikken over kennis en inzicht en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatieve en leervaardigheden op een meer gevorderd academisch niveau. Een fundamenteel verschil tussen basaal en gevorderd niveau is hierbij de mate aan zelfstandigheid in het bedenken en formuleren van onderzoeksvragen, in het toepassen van theorieën en onderzoeksmethoden dat van een afgestudeerde wordt verwacht. De eindkwalificaties behoren minimaal gelijk te zijn aan de eventuele eisen die de beroepspraktijk stelt aan afgestudeerde sociologen.

De eindkwalificaties worden in dit domeinspecifieke referentiekader gekoppeld aan de zogenaamde Dublin descriptoren. Waar wenselijk wordt hieronder aangegeven welke eindkwalificaties specifiek voor het masterniveau gelden. Voor de overige eindkwalificaties geldt voor de bachelor een meer basaal niveau en voor de master een meer gevorderd niveau.

Kennis en inzicht

De afgestudeerde van een bachelor en master opleiding sociologie beschikt over aantoonbare wetenschappelijke kennis en inzicht van het vakgebied. Een en ander is vastgelegd in de eindkwalificaties:

- KI 1. kennis van de hoofdvragen van de sociologie
- KI 2. kennis van de sleutelbegrippen en belangrijkste theoretische tradities van de sociologie;
- KI 3. inzicht in de geschiedenis en ontwikkeling van de sociologie;
- KI 4. kennis van methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- KI 5. kennis van manieren van operationalisering, betrouwbaarheid en validiteit en de wijze waarop dit beoordeeld kan worden of worden vastgesteld;
- KI 6. kennis van kwalitatieve en kwantitatieve dataverzamelmethode en analysetechnieken en onderzoeksdesigns van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- KI 7. basiskennis van kennistheoretische en maatschappelijke dimensies van de sociologiebeoefening;
- KI 8. basiskennis van en inzicht in de belangrijkste maatschappelijke instituties en sociale problemen van een moderne samenleving;
- KI 9. kennis van de grondbeginselen van andere gedrags- en maatschappijwetenschappen;
- KI 10. kennis van en inzicht in de toepassing van sociaal-wetenschappelijke theorieën op maatschappelijke vraagstukken of beleidsvraagstukken.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- KI 11. kennis van en inzicht in vraagstukken van het vakgebied.

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied. Meer concreet geldt voor afgestudeerden bachelor sociologie:

- T 1. maatschappelijke problemen in verband kunnen brengen met sociologische problemen en theorieën;
- T 2. problemen kunnen vertalen in onderzoeksontwerpen;
- T 3. systematisch gebruik kunnen maken van wetenschappelijke theorieën en hypothesen kunnen afleiden;
- T 4. theoretische begrippen kunnen operationaliseren en meetbaar maken;
- T 5. vanuit een onderzoeksontwerp zelfstandig een klein (deel)onderzoek kunnen uitvoeren met toepassing van hedendaagse methoden en technieken alsmede digitale hulpmiddelen bij informatieverzameling en –analyse;
- T 6. het - na kritische reflectie op de bruikbaarheid en toepasbaarheid – kunnen verbinden van onderzoeksresultaten met wetenschappelijke theorieën en een maatschappelijke problematiek;
- T 7. over de maatschappelijke implicaties van sociale ontwikkelingen of van beleid wetenschappelijk kunnen reflecteren;
- T 8. bezitten van een wetenschappelijke habitus in de beroepsuitoefening.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau dat afgestudeerden:

- T 9. op minstens één of enkele deelgebieden van het vakgebied een zelfstandige bijdrage kunnen leveren aan kennis op het vakgebied;
- T 10. zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze een onderzoek kunnen verrichten en daarbij methodische en veldinhoudelijke kennis toepassen;
- T 11. op verantwoorde wijze sociaal-wetenschappelijke inzichten kunnen vertalen en toepassen ten behoeve van de beroepspraktijk;
- T 12. het vermogen hebben tot sociologisch gefundeerde reflectie op maatschappelijke vraagstukken.

Oordeel

- O 1. Onderkennen, en het vermogen tot kritische beoordeling, van vooronderstellingen, informatiegehalte en empirische houdbaarheid van belangrijke sociologische theorieën en inzichten;
- O 2. kunnen beoordelen van de relevantie en toepasbaarheid van wetenschappelijke theorieën en inzichten op deelgebieden;
- O 3. het vermogen tot kritische beoordeling van uitgevoerd onderzoek op basis van kennis en praktische beheersing van hedendaagse sociaal-wetenschappelijke methoden en technieken van onderzoek;
- O 4. bij concrete problemen de achterliggende wetenschappelijke discussie kunnen herkennen;
- O 5. een wetenschappelijk standpunt betrekken, maar ook kritisch op waarde kunnen schatten;
- O 6. besef van andere vakgebieden en partijen en het kunnen beoordelen van hun (wetenschappelijke) kwaliteiten en beperkingen;
- O 7. geleerd hebben om rekening te houden met maatschappelijke en ethische waarden en normen; deze kunnen integreren in professioneel gedrag waaronder eigen onderzoek; toepassen van eigen wetenschappelijk perspectief op problemen die zich in de praktijk voordoen.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- O 8. het zich als socioloog kunnen bewegen in een krachtenveld met actoren;
- O 9. voldoende kunnen reflecteren op de wetenschappelijke kwaliteit van onderzoek en/of beleidsaanbevelingen binnen de organisationele, politiek-bestuurlijke en maatschappelijke context waar het onderzoek en/of de beleidsaanbeveling is uitgevoerd.

Communicatie

- C 1. In staat zijn om adequaat schriftelijk te rapporteren voor vakgenoten en niet-vakgenoten;
- C 2. in staat zijn tot actief en goed taalgebruik in woord en geschrift;
- C 3. in staat zijn om een mondelinge wetenschappelijke presentatie te geven met en zonder multimedia, en het daarbij helder expliciteren van eigen gedachtegang en werkwijze.
- C 4. in staat zijn op constructieve wijze commentaar en kritiek te leveren op de rapportage van medestudenten, vakgenoten, collega's en/of opdrachtgever(s).

Leervaardigheden

- L 1. Het vermogen om snel en efficiënt de voor een bepaald probleem relevante informatie te verzamelen en te beoordelen;
- L 2. kunnen samenwerken met medestudenten en vakgenoten en/of belanghebbenden binnen een organisatie of beleidsveld.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- L 3. zelfstandigheid bij het doen van onderzoek en bij de beroepsuitoefening;
- L 4. het vermogen om de bijdragen en de rol van andere actoren in de wetenschappelijke interactie goed in te schatten;
- L 5. in staat zijn om de voor de beroepsuitoefening relevante nationale en internationale ontwikkelingen op het vakgebied kritisch te volgen, te evalueren en toe te passen;
- L 6. in staat zijn om kennis, inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; in staat zijn om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.

Bijlage 4: Eindkwalificaties

Bacheloropleiding Sociologie

1. Theorie	Kennis van en inzicht in sociologische vraagstukken, concepten en theorieën, sociale welvaart en sociale ordes
2. Onderzoek	Kennis van, inzicht in, en beheersing van academische vaardigheden en vaardigheden in wetenschappelijk sociologisch onderzoek
3. Beleidsgeoriënteerde toepassing	Kennis van, inzicht in, en beheersing van vaardigheden voor beleidsgeoriënteerde toepassing van sociologisch onderzoek

De drie hoofdeindkwalificaties zijn als volgt nader uitgewerkt in twaalf eindkwalificaties:

1. *Theorie: Kennis van en inzicht in sociologische vraagstukken, concepten en theorieën, sociale welvaart en sociale ordes*
 - 1a. *Basiskennis.* De afgestudeerde heeft basiskennis van centrale concepten en vraagstukken van de sociologie
 - 1b. *Theoretische stromingen:* de afgestudeerde kent de belangrijkste theoretische stromingen van de sociologie en hun ontwikkeling, en kan er kritisch op reflecteren.
 - 1c. *Sociale Ordes (OMOP) – kennis:* De afgestudeerde heeft kennis van de verschillende sociale ordes in de moderne samenleving (markt, overheid, organisaties, primaire orde)
 - 1d. *Sociale ordes (OMOP): theoretische analyse:* De afgestudeerde beschikt over kennis van en inzicht in theorieën die zich op de analyse van de sociale ordes en op individuele en sociale welvaart richten
 - 1e *Analyseren relaties ordes en welvaart:* De afgestudeerde beschikt over een analysekader om relaties tussen de verschillende sociale ordes en problemen ervan te relateren aan de realisatie van sociale welvaart en de rol van sociale netwerken.
2. *Onderzoek: Kennis van, inzicht in en beheersing van academische vaardigheden en vaardigheden in wetenschappelijk sociologisch onderzoek*
 - 2a *Theoretische verklaringen:* De afgestudeerde is in staat sociaal-wetenschappelijke theorieën toe te passen, en beschikt over een theoretisch kader om vanuit een micro-macro perspectief verklaringen van sociale verschijnselen te ontwikkelen en toetsbaar te maken.
 - 2b *Kennis en inzicht onderzoeksmethoden:* De afgestudeerde kent en begrijpt de belangrijkste methoden en technieken van kwantitatieve en kwalitatieve dataverzameling en dataanalyse.
 - 2c *toepassing onderzoeksmethoden:* De afgestudeerde kan methoden van kwantitatieve en kwalitatieve dataverzameling en dataanalyse toepassen en kan op basis van een onderzoeksontwerp onder begeleiding een kwantitatief sociaal-wetenschappelijk onderzoek nader in vullen en uitvoeren.
 - 2d *academische houding en wetenschappelijke vaardigheden:* De afgestudeerde beschikt over een academische houding en algemene wetenschappelijke vaardigheden, gericht op het verrichten van wetenschappelijk werk.
3. *Beleidsgeoriënteerde toepassing: Kennis, inzicht en vaardigheden voor beleidsgeoriënteerde toepassing van sociologisch onderzoek*
 - 3a *Beleidsanalyse:* De afgestudeerde heeft leren kennen hoe sociaal wetenschappelijke kennis kan worden toegepast om beleid kritisch te analyseren en te evalueren.

3b *Professionele vaardigheden*: de afgestudeerde beschikt over de professionele vaardigheden die nodig zijn om in een wetenschappelijke en beleidscontext samen te werken en mondeling en schriftelijk effectief te communiceren.

3c *Beleidsveld*: de afgestudeerde heeft kennis gemaakt met een specifiek beleidsveld, de daarin relevante maatschappelijke problemen, en de partijen in het veld.

Masteropleiding Sociologie

1. Theoretische analyse prosociaal gedrag en beleid	Gebruiken van en reflectie op sociologische inzichten uit verschillende theoretische invalshoeken voor de analyse van prosociaal gedrag; en theoretische analyse van beleid bij oplossen maatschappelijke problemen
2. Zelfstandig onderzoek en kritische reflectie onderzoek	Vermogen tot zelfstandig ontwerpen en verrichten van sociologisch wetenschappelijk onderzoek, met name gericht op theorieën en onderzoeksmethoden op een meer gevorderd niveau in een van de deelgebieden van de sociologie; en vermogen tot zelfstandige reflectie op sterke en zwakke punten en praktijkimplicaties van onderzoek.
3. Zelfstandige praktijktoepassing	Kennis van en praktijkervaring in deelgebied van de gekozen route

De drie hoofdeindkwalificaties zijn als volgt nader uitgewerkt in zes eindkwalificaties:

1) *Theoretische analyse prosociaal gedrag en beleid*

a) De afgestudeerde kan reflecteren op het gebruik van sociologische inzichten voor het analyseren van condities en mechanismen van pro- en antisociaal gedrag vanuit verschillende theoretische invalshoeken.

(1a Theoretische analyse pro- en antisociaal gedrag)

b) De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in actuele maatschappelijke problemen in tenminste een deelgebied van de sociologie, en kan daaraan gerelateerde theorieën en onderzoeksresultaten gebruiken om de rol van beleid bij het oplossen van deze problemen te analyseren.

(1b Kennis en theoretische analyse van maatschappelijke problemen en beleid)

2) *Zelfstandig onderzoek en kritische reflectie onderzoek*

a) De afgestudeerde kan zelfstandig een onderzoek ontwerpen en verrichten dat bijdraagt aan de ontwikkeling van wetenschappelijke kennis in een van de deelgebieden van de sociologie.

(2a zelfstandig een onderzoek kunnen ontwerpen en uitvoeren)

b) De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in specifieke onderzoeksmethoden op een meer gevorderd niveau in een van de deelgebieden van de sociologie.

(2b Kennis van en inzicht in onderzoeksmethoden in deelgebied)

c) De afgestudeerde heeft leren reflecteren op sterke en zwakke punten en praktijkimplicaties van eigen onderzoek en dat van anderen.

(2c Reflecteren op sterke en zwakke punten en praktijkimplicaties onderzoek)

3) *Praktische ervaring met praktijkveld*

De afgestudeerde heeft kennis gemaakt met en geleerd te opereren in een praktijkveld dat aansluit bij het deelgebied van specialisatie in de masterroute, en heeft in de praktijk gebruikte werkmethoden leren kennen en ervaring met de toepassing er van opgedaan.

Bijlage 5: Curricula

Bacheloropleiding: Overzicht van vakken, programmering en studielast

Studieprogramma eerste jaar: cohort 2011/2012

Vakcode	Titel	EC	Semester
SOBA101A	Inleiding Sociologie	5	1A
SOBA107A	Primaire orde	5	1A
SOBA105C	Statistiek 1	5	1
SOBA103A	Project: Geld en geluk	5	1
SOBA102A	Markt	5	1B
SOBA104A	Sociologische programma's	5	1B
SOBA106A	Methodologie en dataverzameling 1	5	2A
SOBA108A	Statistiek 2	5	2A
SOBA109A	Project: Gemeente en haar burgers	5	2
SOBA111A	Organisaties	5	2B
SOBA112B	Overheid	4	2B
SOBA114	Statistiek 3	5	2B
SOBA115	Studiewerkgroepen	1	Hele jaar

Studieprogramma tweede jaar: cohort 2010/2011

Vakcode	Titel	EC	Semester
	<i>Verplichte onderdelen</i>		
SOBA204	Organization Sociology	5	1A
SOBA210A	Statistiek 4	5	1A
SOBA219	Project: Dutch Values	8	1
SOBA220	Professionele vaardigheden	2	1
SOBA201	Sociale Welvaart	5	1B
SOBA310	De overheid in de verzorgingsstaat	5	1B
SOBA221	Social Networks	5	2B
SOBA217	Beleid en Onderzoek	5	2B
	<i>Keuzeonderdelen (2 uit 4)</i>		
SOBA207A	OnderwijsSociologie	5	2A
SOBA301A	ArbeidsSociologie	5	2A
SOBA208A	Medische Sociologie	5	2A
SOBA302A	Sociologie van criminaliteit & veiligheid	5	2A
	<i>Keuzeonderdelen (1 uit 4)</i>		
SOBA213	Project Onderwijs	10	2
SOBA308	Project Arbeid	10	2
SOBA214A	Project Medische Sociologie	10	2
SOBA309	Project Criminaliteit & Veiligheid	10	2

Studieprogramma derde jaar: cohort 2009/2010

Vakcode	Titel	EC	Semester
	<i>a) Verbredende minor of</i>	30	1
	<i>b) Verdiepingsminor Sociological Research</i>		
SOBA305A	Model building	5	1A
SOBA319	Advanced statistics	5	1B
SOBA209A	Behavioral theories for Sociology	5	1A
SOBA902	Text analysis for soc. sciences	5	1A
SOBA320	Research practical	5	1
SOBA906	EU decision making	5	1B
	<i>Verplichte onderdelen</i>		
SOBA312A	Cyclus maatschappijtheorieën	5	Hele jaar
SOBA318	Testdagen en vaardigheidentraject	1	Hele jaar
SOBA215A	Methodologie & dataverzameling 2	5	2A
SOBA202B	Application of theories	5	2A
SOBA313A	Bachelorwerkstuk	10	2
SOBA304A	Wetenschapsfilosofie	5	2B

Masteropleiding: overzicht van vakken, programmering en studielast

Studieprogramma Master Sociologie cohort 2011/2012

<i>Vakcode</i>	<i>Titel</i>	<i>EC</i>	<i>Sem.</i>
<u>Afstudeertraject (verplicht)</u>			
SOMA02	Pro-sociaal gedrag	5	1A
SOMA01	Onderzoeksforum	5	1B
SOMA07	Stage	12	2A
SOMA08	Scriptie	18	2B
<u>Route Beleid&Consultancy:</u>			
SOMA03	Beleidsontwerp	5	1A
SOMA18	Strategische Beleidsanalyse	5	1A
SOMA04	Beleidsevaluatie	5	1B
	Keuze	5	
<u>Route Kwantitatief Beleidsonderzoek:</u>			
PSMM-4	Experimental Design and Analysis of Variance	5	1A
SOMA13	Datamanagement	5	1B
SOMA04	Beleidsevaluatie	5	1B
	Keuze	5	
<u>Route Criminaliteit & Veiligheid:</u>			
SOMA904	Theorieën	5	1A
SOMA905	Beleid en Interventies	5	1
SOMA906	Radicalisering en Terrorisme	5	1B
	Keuze	5	
<u>Route Sociologie van Gezondheid, Zorg & Welzijn :</u>			
SOMA901	Levensloop	5	1A
SOMA903	Gezondheidsgedrag	5	1A
SOMA902	Medicalisering	5	1B
	Keuze	5	

Bijlage 6: Koppeling eindkwalificaties aan de vakken

Bacheloropleiding Sociologie

			Ba jaar 1				Ba jaar 2			
Eindkwalificatie:	Vak:		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b
1a-1	Sociologische Verklaringen	Inleiding Soc	X							
1a-2	Hoofdvraagstukken	Inleiding Soc	X							
1a-3	Centrale concepten	Inleiding Soc/ PSO	X							
1b-1	Pioniers en klassieken	Soc. Programma's		X						
1b-2	Theoretische programma's in Soc.	Soc. Programma's		X						
1b-3	Reflectie theoretische programma's	Soc. Programma's		X						
1c-1/1d-1	Primaire orde: theorieën & kennis	Primaire Soc. Orde	X							
1c-4/1d-4	Markt: theorieën & kennis	Markt		X						
1c-2/1d-2	Organisaties: theorieën & kennis	Organisaties				X				
1c-3/1d-3	Overheid: theorieën & kennis	Overheid				X				
1e-1	Sociale welvaart: theorieën & concept	Sociale Welvaart						X		
1e-2	Relatie organisaties, overheid, markt	Org. Sociology					X			
1e-3	Relatie overheid en sociale welvaart	Verzorgingsstaat						X		
1e-4	Sociale netwerken en sociale ordes	Social Networks								X

			Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3			
Deelkwalificatie:	Vak:		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b
2a-1	Structuur verklaringen	Inleiding Soc.	X											
2a-2	Theorieën sociale ordes	OMOP vakken	X	X	X									
2a-3	Analyse relatie ordes-sociale welvaart	Relatievakken					X	X		X				
2a-4	Theorie-toepassingen in deelgebieden	Veldspecialisaties							X					
2a-5	Concrete verklaringen ontwikkelen	Bachelorwerkstuk											X	X
2a-6	Methoden ontwikkeling van	Toepassing Theo.											X	

			Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3			
Deelkwalificatie:	Vak:		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b
2b-1	Statistiek: basiskennis	Statistiek 1 en 2	X	X	X								M	I

2c-1	Toepassen Statistiek basis	Stat 1,2 & Project	X	X	X	X									N		
2b-2	Statistiek: gevorderde kennis	Statistiek 3 en 4				X	X								O		
2c-2	Toepassen Statistiek gevorderd	Projecten jaar 2, Bachelorwerkstuk						X	X	X	X				R	X	X

		Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3								
Deelkwalificatie:		Vak:		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b			
2b-3	Methoden: basis	Meth. & Data 1				X										M		
2c-3	Toepassen dataverzameling	Projecten (GhB, veld)				X	X			X	X					O		
2c-4	Ontwerpen en uitvoeren onderz.	Projecten, BA werkstuk				X	X	X	X	X	X					R	X	X
2b-4	Methoden: gevorderd	Meth 2, Soc Net									X						X	

		Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3								
Deelkwalificatie:		Vakken (zwaartepunt):		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b			
2d-1	Literatuurvaardigheid, algemene academische vaardigheden	Tussen Geld en Geluk, Studiewerkgroepen, Vaardighedentraject.		X	X	X	X	X	X	X	X					M		
2d-2	Academische schrijfvaardigheid	Tussen Geld en Geluk, Dutch Values, BAW		X	X			X	X							N	X	X
2d-3	Wetenschappelijk en maatschappelijk standpunt: kritisch oordelen	Methoden en Dataverz., Projecten, Toepassing Theorieën, Wetenschapsfilosofie, Cyclus Maatschappijth.				X		X	X	X	X					R	X	X
2d-4	Wetenschappelijk standpunt innemen	Veldprojecten, Bachelorwerkstuk						X	X	X	X						X	X

		Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3							
Deelkwalificatie:		Vakken		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b		
3a-1	Toepassen onderzoek gericht op beleid	Gemeente en haar Burgers, Veldprojecten				X	X			X	X					M	
3a-2, 3c	Praktische en inhoudelijke kennis & theorie beleidsvelden	Veldspecialisaties, Veldprojecten								X	X					N	
3a-3	Relatie beleid en onderzoek	Beleid en Onderzoek									X					R	

		Ba jaar 1				Ba jaar 2				Ba jaar 3								
Deelkwalificatie:		Vakken		1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b	1a	1b	2a	2b			
3b-1	Samenwerken	Projecten, Vaardighedentraject				X	X	X	X	X	X					M	X	X
3b-2	Presenteren	Projecten			X				X	X	X					O		
3b-3	Beleidsrapportage	Veldprojecten				X	X			X	X					R		

Masteropleiding Sociologie

		Masterjaar				
Eindkwalificatie:	Vakken:	1a	1b	2a	2b	
1a	Theoretische analyse pro- en antisociaal gedrag	o.a. Prosociaal gedrag	X			
1b	Kennis en theoretische analyse van maatschappelijk probleem en beleid	o.a. CV: Theorieën	X			
2b	Onderzoeksmethoden deelgebied	CV: Beleid & Interventies	X	X		
2c	Reflecteren onderzoek	Onderzoeksforum, Scriptie		X		X
3	Praktijkervaring met praktijkveld	CV Beleid, Stage		X	X	
2a	Zelfstandig onderzoek	Stage, Scriptie			X	X

Bijlage 7: Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Instroom

Bacheloropleiding Sociologie

Jaar	Totaal	Geslacht		Vooropleiding				
		% v	% m	VWO	HBO*	HBO-P	Buitenland	Overig
2002	31	29	71	18	3	8	0	2
2003	86	64	36	29	41	9	1	6
2004	101	55	45	49	38	10	0	4
2005	87	57	43	40	37	6	1	3
2006	83	49	51	38	35	5	1	4
2007	83	63	37	41	21	7	0	14
2008	94	62	38	48	22	13	1	10
2009	87	45	55	50	29	3	0	5

Bron: VSNU. *HBO is inclusief studenten in schakelprogramma

De tabel geeft de cohortomvang weer vanaf het studiejaar 2002/2003 tot en met het studiejaar 2008/2009, gebaseerd op cijfers die zijn ontleend aan de VSNU. In deze cohortdefinitie zijn ook studenten meegerekend die het eenjarige schakelprogramma volgen dat kwalificeert voor de masteropleiding Sociologie. Uit onderstaande tabel valt af te lezen dat het aandeel schakelstudenten vanaf 2003 iets afneemt.

Masteropleiding Sociologie

In het studiejaar 2002/2003 zijn de “oude” ongedeelde opleidingen omgezet naar bachelor- en masteropleidingen. Dit is per instelling (en opleiding) verschillend uitgevoerd. Hierdoor zijn de kengetallen voor masteropleidingen nog volop in ontwikkeling en is het maken van landelijke overzichten gebaseerd op eindcohorten nog niet mogelijk. Desalniettemin geven de beschikbare cijfers wel enig inzicht in instroom, doorstroom en uitstroom van studenten in de masteropleiding. In de tabel is de instroom in de masteropleiding weergegeven naar geslacht en vooropleiding, gebaseerd op gegevens van de VSNU.

Cohort	Totaal	Geslacht		Herkomst		
		M	V	Ba sociologie*	HBO-schakel.*	Andere NL universiteit
04/ 05	13	9	4	1	12	0
05/ 06	44	18	26	13	31	0
06/ 07	60	23	37	21	39	0
07/ 08	79	31	48	30	49	1
08/ 09	30	11	19	12	18	0
09/ 10	60	23	37	35	25	1
10/11	57	22	35	n.b.	n.b.	0

Bron: VSNU, * Uit eigen administratie

Rendement

Bacheloropleiding Sociologie

In onderstaande tabel is uitgegaan van de totale propedeutische instroom in een bepaald studiejaar, inclusief studenten die gedurende het studiejaar met hun opleiding zijn gestopt (studiestakers). De percentages geven aan hoeveel van alle instromers daadwerkelijk een propedeusediploma halen binnen een bepaalde termijn en welk deel uitvalt. De gegevens zijn afkomstig van de afdeling ondersteuning onderwijs en onderzoek (A3O) van de faculteiten bevat ook studenten met meerdere inschrijvingen waardoor de aantallen niet overeenkomen met de aantallen in de tabel gepresenteerd onder het kopje instroom.

	N	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar	Langer	Gestopt
2002	46	17%	35%	41%	59%	41%
2003	69	19%	36%	43%	57%	42%
2004	80	16%	31%	41%	53%	46%
2005	80	16%	24%	40%	44%	54%
2006	70	19%	40%	50%	51%	46%
2007	89	17%	34%	45%	n.b.	49%
2008	84	19%	49%	n.b.	n.b.	43%
2009	84	18%	n.b.	n.b.	n.b.	54%
2010	99	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.

Propedeuserendementen

	N studenten dat uitvalt	Uitval na 1 jaar	Uitval na 2 jaar	Uitval na 3 jaar	Selectiviteit van het 1e jaar
	Absoluut	Percentage (cumulatief)	Percentage (cumulatief)	Percentage (cumulatief)	
02/ 03	18	17%	17%	17%	100%
03/ 04	29	17%	24%	24%	71%
04/ 05	49	10%	20%	29%	36%
05/ 06	40	25%	38%	43%	59%
06/ 07	38	11%	24%	34%	31%
07/ 08	41	20%	32%	34%	57%
08/ 09	48	23%	31%		
09/ 10	50	24%			

Uitval bachelorstudenten en selectiviteit 1ste jaar. Bron: VSNU

Cohort	Omvang absoluut	% totale cohort Cumulatief	Na 3 jaar	Na 4 jaar	Na 5 jaar	Na 6 jaar	Na >6 jaar
02/ 03	15	83%	33%	53%	73%	87%	100%
03/ 04	24	83%	25%	63%	79%	92%	92%
04/ 05	44	90%	14%	36%	57%	61%	
05/ 06	30	75%	23%	50%	60%		
06/ 07	34	89%	21%	38%			
07/ 08	33	80%	18%				
08/ 09	37	77%					
09/ 10	38	76%					

Bachelorrendement van herinschrijvers na 1 jaar.

Masteropleiding Sociologie

Cohort	Aantal geslaagd	Gemiddelde studieduur (landelijk)	Gemiddelde verblijfsduur instelling
04/05	7	8 (11)	38
05/06	23	9 (14)	43
06/07	41	12 (15)	48
07/08	42	12 (16)	57
08/09	69	14 (17)	53
09/10	38	17 (19)	63

Aantallen geslaagden en gemiddelde studieduur in maanden (tussen haakjes).

Contacturen

Bacheloropleiding Sociologie

Semester (gemiddeld blok a,b)	Hoorcollege	Werkcollege*	Totaal
1	14	7	21
2	8	5,5	13,5
3	9	2	11
4	7	5	12
6	6	3	9

Aantal geprogrammeerde contacturen per week in het studiejaar 2011/2012

*Inclusief practica, mentor- en tutorbijeenkomsten

Masteropleiding Sociologie

Route	Contacturen*
Beleid & Consultancy	7
Kwantitatief Beleidsonderzoek	6
Criminaliteit & Veiligheid	8
Gezondheid, Zorg & Welzijn	9

Aantal geprogrammeerde contacturen eerste semester gemiddeld per week

* hoorcolleges, werkcolleges en practica

Personeel

Bacheloropleiding Sociologie

	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
Hoogleraar	0.5	0.7	0.9	1.0	1.3	1.3	1.3	1.3
UHD	2.3	2.4	2.2	2.0	1.4	1.2	1.2	1.2
UD	2.3	1.6	2.1	2.5	2.3	2.4	2.2	2.3
Postdoc	0.7	0.7	0.2	0.2	0.8	1.3	0.7	0.6
Docent	2.1	2.8	3.4	4.0	5.5	3.8	3.7	3.6
Inhuur; extern	0.3	1.0	1.2	0.9	0.8	0.7	0.7	0.7
AiO's	1.5	1.8	2.0	2.0	2.0	2.2	2.1	2.0
Studentassist	1	1.1	1.5	1.7	2.1	1.2	1.2	1.2
Totaal	10.5	12.0	13.5	14.3	16.1	14.1	13.0	12.8

Verdeling en verloop onderwijsformatie bacheloropleiding Sociologie (in fte)

Masteropleiding Sociologie

	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
Hoogleraar	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4
UHD	0.8	0.8	0.7	0.7	0.5	0.4	0.4	0.4
UD	0.8	0.5	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.8
Postdoc	0.2	0.2	0.1	0.1	0.3	0.4	0.2	0.2
Inhuur; extern	0.1	0.3	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
AiO's	0.5	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
Totaal	2.5	2.7	2.9	2.9	2.8	3.0	2.7	2.7

Verdeling en verloop onderwijsformatie masteropleiding Sociologie (in fte).

Student-staf ratio

En belangrijke indicator voor de onderwijscapaciteit is de student-staf ratio van de opleiding. De student-staf ratio is het aantal studenten per fte onderwijsformatie. Om de student-staf ratio te bepalen is het totaal aantal ingeschrevenen voor de opleiding naar inschrijvingsvorm per 1 oktober gedeeld door de onderwijsformatie.

Bacheloropleiding Sociologie

Jaar	Studenten	Formatie (fte)	Student – staf ratio
06/ 07	331	10.5	31.4
07/ 08	322	12.0	26.9
08/ 09	311	13.5	23.0
09/ 10	298	14.3	20.8
10/ 11	319	16.1	19.8

Student–staf ratio.

Masteropleiding Sociologie

Studiejaar	Ingeschreven studenten	Aantal scripties	Docentinzet (in fte)	Student – staf ratio
06/ 07	83	52	3,1	27
07/ 08	116	59	3,3	35
08/ 09	99	44	2,9	34
09/ 10	86	64	3,5	25
10/ 11	73	39	2,7	27

Student – staf ratio.

Bijlage 8: Bestudeerde bijlagen en documenten

- Portfolio's / scripties / essays en beoordelingsformulieren
- Voorlichtingsmateriaal;
- Studiemateriaal: boeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- Verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- Voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten;
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Stagereglementen/handleidingen;
- Tentamen- en examenreglement;
- Toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden;
- Recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- College-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), etc;
- Alumni-enquêtes,
- Materiaal over de studieverenigingen;
- Jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Studentnummers van de geselecteerde bachelorscripties

1535935	1464345	1661833
1463217	1698338	1787454
1641476	1530003	1741470
1784633	1746340	1801147
1567985	1732773	1779044

Studentnummers van de geselecteerde masterscripties

1784277	1552635	1453661
1564226	1560859	1453661
1651390	1452177	1455931
1741586	1330047	1514008
1925431	1586912	1641069

Bijlage 9. Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *J. Perchar*

ADRES: *weg van Jasperslaan 10
9751 CX Haren*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOFFENBAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Haren*

DATUM: *7/9/12*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Carl Boonjan*

ADRES: *Wijkste 24-155, 1123 AH, Amstelveen*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOFFENBAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *08-03-2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Ignace GLORIEUX*

ADRES: *Lemmitsebos 2052 - 1602 Nieuwe Beek
België*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AEGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Brussel

DATUM:

5 maart 2012

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *J. de Haan*

ADRES: *De Genestelkan 12, 3723 OP Bilthoven*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING: *Sociologie*

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AEGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Bilthoven*

DATUM:

7-3-2012

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Prof. v. M. J. de Jong*

NAAM:

ADRES: *Vesakker 18, Arnhemuiden*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEDIENVAAR, OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht* DATUM: *8 maart 2012*

HANDTEKENING

Bijlage commissiesamenstelling Sociologie

Instelling:	Opleiding (CROHO-nummer):	Variant(en):	Vervaldatum accreditatie:
Erasmus Universiteit Rotterdam	B Sociologie (56601)	Voltd, deeltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd, deeltijd	31-12-2013
Radboud Universiteit Nijmegen	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013
Rijksuniversiteit Groningen	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013
Universiteit Utrecht	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013
Universiteit van Amsterdam	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013
Universiteit van Tilburg	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013
Vrije Universiteit Amsterdam	B Sociologie (56601)	Voltd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltd	31-12-2013

	RUG	UVA	UVT	RU	IU	EUR	VU
Peschar	x	x	x	x	x	x	x
Glorieux	x	x		x	x		
Jacobs							x
Gaiffen		x	x			x	
de Jong	x					x	
Jansen		x					x
Wibberink			x	x	x		
de Haan	x			x	x		x
Winkels		x	x			x	
Boongaard	x			x	x		x
Haerden		x	x			x	

